

619
1984/2

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

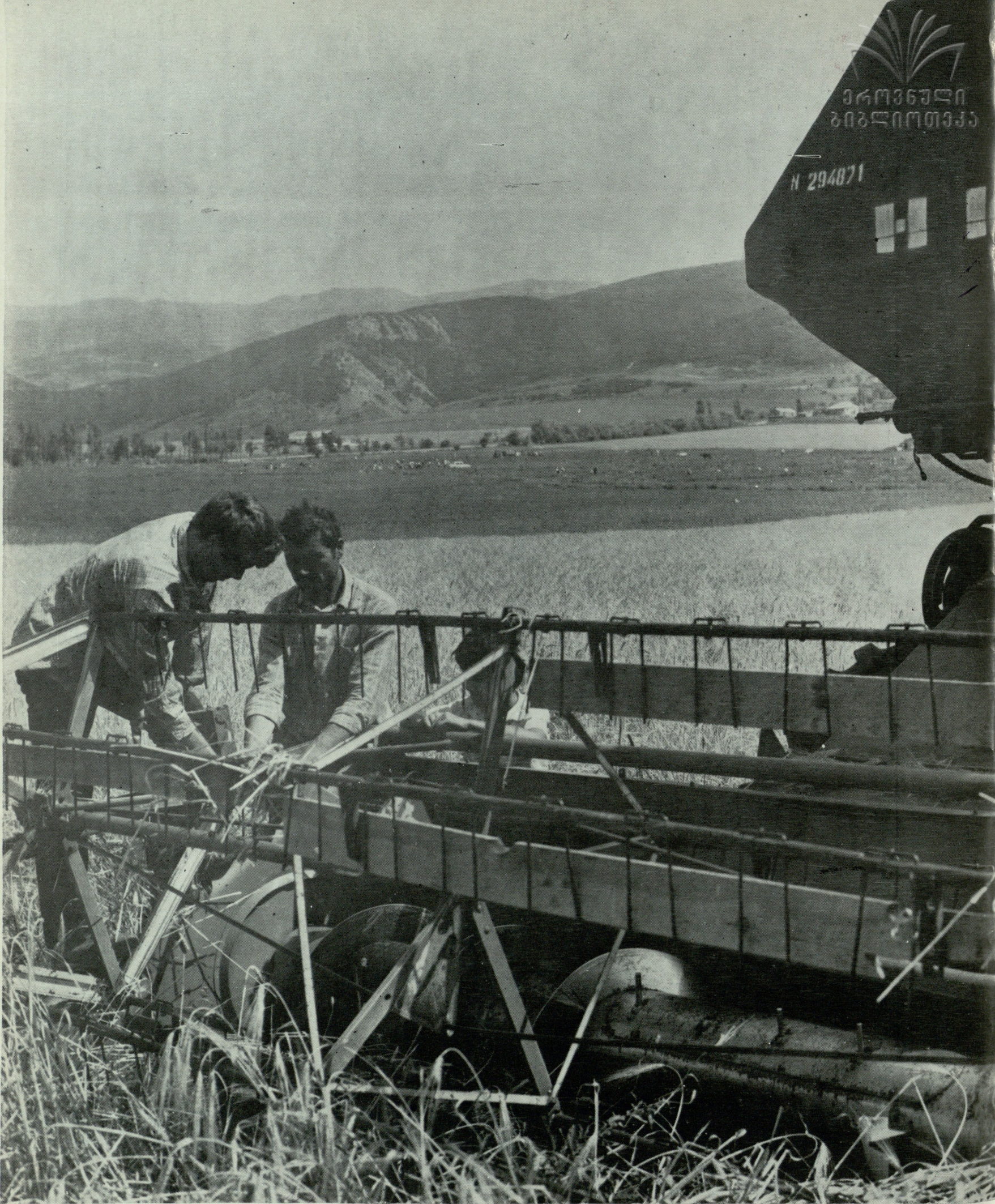
ISSN 0180—1624

საქართველო

ს 8 3 0 6 3 7
№ 8 1984 წ.

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

№ 294871

აღლობა (ქარუელის რაიონი)

ფოტო თარხან არჩვაძისა.

17.71

კოსმოსური სომალდის „სოიუზ ტ-12“-ის ეკიპაჟი. მარჯვნიდან მარცხნივ: ეკიპაჟის მეთაური, საბჭოთა კავშირის კოსმონავტი, საბჭოთა კავშირის ორგზის გირი ვლადიმერ ალექსანდრეს ძე ჯანი-ბეკოვი, კოსმონავტ-მკვლევარი, საბჭოთა კავშირის გირი იგორ კებრეს ძე ვოლკი, ზორბინეიერი, საბჭოთა კავშირის მფრინავი-კოსმონავტი, საბჭოთა კავშირის ორგზის გირი სვებლანა ევგენის ასული სავიცაია.

პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

დროშა

№ 8 (572) აპრისკო, 1984

ეურნალი გამოდის 1928 წლიდან
ყოველთვიური საზოგადოებრივ-
პოლიტიკური და სალიტერატურო-
სამხატვრო ეურნალი

მთავარი რედაქტორი
სუტა გერულავა

საქართველოს კკ ცკ-ის გამომცემლობა

© „დროშა“, 1984 წ.

სარედაქციო კოლეგია:

გულნარა ბახტაძე (პ/მგ. შლივანი), ნათელა
გიორგოზიანი, თენგივ გოგოლაძე (მთავარი
რედაქტორის მოადგილე), ოთარ დემეტრაშვილი,
სერგო ღურშიძე, ვახტანგ ეხვანჯია, ოთარ
თურქია, დინარა ნოდია (მხატვარ-რედაქტორი),
ლადო სულაბერიძე, ილია ტაბაღაძე, ნუგზარ
ფოფხაძე, გიორგი ჩარკვიანი, უჩა ჯაფარიძე.

მეხუთე წელი გადიოდა, რაც ნასტიას მიწაზე ფეხი აღარ დაედგა. თავისი პატარა ფანჯრიდან ტკივილიანი თვალებით გაჰყურებდა სამყაროს — არამიწიერს, შორეულსა და მიუწვდომელს.

მე უკვე მიყვარდა ნასტია რაღაც საოცარი სიყვარულით, გამოუთქმელი სიყვარულით მიყვარდა. მიყვარდა როგორც ჩემი შვილი, მიყვარდა როგორც ჩემი დაიკო, მიყვარდა როგორც ლამაზი გოგო, რომლის დანახვა გულს ძალუბად მიჩქროლებდა. მე მის საშველად სიცოცხლესაც არ დავიშურებდი. და რა საცოდავი ვიყავი, მისი შველა რომ არ შემეძლო...

ერთი გზაღა დამრჩენოდა — მის გულში იმედი და რწმენა გამეღვივებინა და გამეღვივებინა. დედამიწაზე დამებრუნებინა ქარიშხლისაგან გაძარცვული მისი სული.

და მე ნასტიას ვუამბობდი გაგონილ, წაკითხულ თუ ჩემგანვე შეთხზულ ამბებს, თუ როგორ აეხილა თვალი უსინათლოს, ფეხზე როგორ დიდგა ომში ფეხდაკარგული კაცი... შთაგონებები, რომ სულით ძლიერ აღამიანს ყველაფერი ძალუბს, რომ ამ ქვეყანაზე ყოველგვარ სატიკვარს მოეძებნება საშველი, მითუმეტეს ახლა, როცა ომი დამთავრდა და ჩვენი ქვეყანა მდიდარი და ძლიერი გახდება.

ნასტია პირველ ხანებში დაეკვივებოდა მისმენდა. მერე და მერე იმედი და სიმხნევე დაეტყო.

და ერთ დღეს მან მთელი ხმით წამოიძახა:

— მე ვივლი! მე ვირბენ! მე ვიფრენ!

წამოიძახა და თავის მტკივნეულ ცალ ფეხზე გაბედულად წამოიძაროდა.

პიასეჩნოდან გამგზავრების დღესაც შევუბრინე ნასტიას.

მისი თვალები უსახლგრო სივრცეში აღარ იყურებოდნენ. იქითკენ იყურებოდნენ, საიდანაც ჩემს გამოჩენას ელოდნენ. მოუსვენრად ტოკავდა სახეზე სიცოცხლის ნათელმოფენილი გოგო.

დავმშვიდობებ. მის მზისსხივისფერ წამწამებზე ნამის თვლები ჩამოსხდნენ. თავი მალე დაიმორჩილა. გაიღიმა, გაიბადრა და იმედიანი ხმით მი-თხრა:

— მშვიდობით, ძმაო! ჩემზე არ იღარდო. ხომ გითხარი: მე ვივლი, მე ვირბენ. დედამიწაზე ვივლი და ვირბენ!

იმ დღეს პირველად ვაკოცე. ბაგეზე ცრემლის სიმლაშე ამყვა.

და თან დასავლეთ უკრაინის პატარა, მივარდნილ სოფელში დარჩენილი ქალიშვილის ტკივილი და იმედი ვავიყოლე.

გაუის ნათელ კვალზე

ლევან დოლიძე

იმერეთის ცაზე პირველი თვითმფრინავის გამოჩენამ მოსვენება დაუკარგა ხარაგაულის რაიონის სოფელ კიცნის მკვიდრს, ოცნების დავით მაჭავარიანს.

ძალზე უჭირდა ახლობლებთან დაშორება, მაგრამ სხვა გზა არ იყო: ყველაფერი გულმოდგინედ აწონ-დაწონა, აიკრა გულა-ნაბადი, მოულოდნელად მიატოვა მშობლიური კუთხე და ორენბურგის მფრინავთა სასწავლებელში გაემგზავრა.

არჩეული პროფესიის სიყვარულმა და მონდომებამ თავისი გაიტანა. დავით მაჭავარიანმა წარჩინებით დაამთავრა საავიაციო სასწავლებელი და ბელორუსიის ქალაქ გომელში დაიწყო სამსახური. ახალგაზრდა ლეიტენანტი სამამულო ახალი საბრძოლო თვითმფრინავების ერთ-ერთი გამომცდელი იყო.

ხელმძღვანელობა დიდად აფასებდა შეუპოვარ და საქმეში დაოსტატებულ მფრინავს.

გომელში დავით მაჭავარიანი დაუახლოვდა და ცხოვრების მეგობრად გაიხადა რუსი გოგონა სიმა კუნაევა, 1929 წელს მათ შეეძინათ შვილი, რომელსაც კონსტანტინე დაარქვეს.

დავით იმავე წელს დაიღუპა.

ერთ-ერთი გამოცდის დროს, საბრძოლო თვითმფრინავს ცეცხლი გაუჩნდა. დავითს შეეძლო თვითმფრინავი მიეტოვებინა, მაგრამ ქვევით ქალაქი გომელი მოჩანდა თავისი მრავალათასიანი მოსახლეობით.

დავით მაჭავარიანმა ცეცხლმოდებული თვითმფრინავი ქალაქს გაარიდა და გამირულად დაიღუპა.

კონსტანტინე ორი თვის იყო, როცა დაობლდა. დედის მოგონებებმა, იმერეთის წარმატებულმა ბავშვობის წლებმა, კონსტანტინეს მამისა და მისი პროფესიისადმი სიყვარული გაუღვივა.

კონსტანტინე მაჭავარიანის ოცნებას საშუალო სკოლის დამთავრებისთანავე შეესხა ფრთები.

იგი ივონებს, როგორი კრძალვით მივიდა დედასთან, როგორ აუწყა, რომ სურვილი ჰქონდა, მამის კვალს გაჰყოლოდა — მფრინავი გამხდარიყო. დედამ გზა დაულოცა შვილს.

მოსკოვის საავიაციო სამხედრო სასწავლებლის წარმატებით დამთავრების შემდეგ კონსტანტინე მაჭავარიანი სხვადასხვა ადგილას მსახურობდა. იგი ღრმად გაეცნო სამამულო საავიაციო ტექნიკის მიღწევებს. დღითი დღე ხვეწდა უმაღლესი პილოტაჟის ხერხებს, იმალებდა საბრძოლო და პოლიტიკური მომზადების დონეს.

მისი ადამიანური თვისებები, ავიაციის უმაღლესი ტექნიკის ორმა ცოდნა, შემართება, გამბედაობა, ბრწყინვალე საფრენოსნო ოსტატობა — სარდლობას შეუმჩნეველი არ დარჩენია.

კონსტანტინე მაჭავარიანი ჯერ უნგრეთის სახალხო რესპუბლიკაში განლაგებულ საბჭოთა ჯარებში მიავლინეს, ხოლო შემდეგ გერმანიის დემოკრატიულ რესპუბლიკაში.

საბჭოთა და გერმანულ ახალგაზრდებს შორის გაწეული ნაყოფიერი საქმიანობისათვის იგი გერ-სსრ კავშირის საზოგადოების საპატიო მედლით დააჯილდოეს.

სხვადასხვა დროს კონსტანტინე შეხვდა და ახლო გაეცნო თანამედროვეობის დიდ სახელმწიფო მოღვაწეებს: ფიდელ კასტრო რუსს, იანოშ კადარს და სხვებს.

მაღალი საბრძოლო თვისებებისა და სამამულო სამხედრო მანქანების წარმატებით ათვისებისათვის, კონსტანტინე მაჭავარიანს მიენიჭა სამხედრო მფრინავთა უმაღლესი წოდება — „სსრ კავშირის პირველი კლასის სამხედრო მფრინავი“.

თეორიული ცოდნის განსამტკიცებლად კონსტანტინე უუკოვსკის სახელობის უმაღლეს სამხედრო საავიაციო აკადემიაში მიავლინეს.

აკადემიის დამთავრების შემდეგ, 42 წლის კონსტანტინე მაჭავარიანს ავიაციის გენერალ-მაიორის წოდება მიენიჭა. იგი ჯერ ოდესის სამხედრო ოლქის სარდლის მოადგილედ დანიშნეს, შემდეგ კი მოსკოვში გაიწვიეს საპასუხისმგებლო თანამდებობაზე. ამ უბანზე იგი დღემდე მუშაობს.

მოსკოვში კონსტანტინეს ხშირად აკითხავენ ახლობლები საქართველოდან. მათი მოსვლა, ოჯახის ყველა წევრთან ერთად, გენერლის შვილიშვილს — პატარა კონსტანტინესაც ახარებს.

მაჭავარიანების ოჯახის ხშირი სტუმარია კონსტანტინეს მამის, დავითის, სიყრმის მეგობარი, სსრ კავშირის სახალხო მხატვარი უჩა ჯაფარიძე.

გენერლის დედა სიმა მოწიწებით ინახავს ყველა ნივთს თუ პორტრეტს, რომელიც მისი მეუღლის ხსოვნასთან არის დაკავშირებული. მათ შორის არის უჩა ჯაფარიძის მიერ დაწერილი დავით მაჭავარიანის პორტრეტიც.

გაბრიელ ჯაბუანური

თხუთმეტი წელი გავიდა გაბრიელ ჯაბუანურის გარდაცვალებიდან. წავიდა ჩვენთან დიდებული კომედი, უმწყობრა თავისი ფიზიკური არსებობა და დატოვა კვალი, რომელსაც წლები ადვილად ვერ შეიხეხა. დატოვა „ხმისი სულისა“, რომელიც კარგა ხანია გამოვიდა „ფოტოგალი მთების მღვიმედან“, იმთავითვე მიიძვინა ქართული ხალხის საერთო ჟურნალდება და მრავალრიცხოვანი თაყვანისცემლის საკუთრებად იქცა...

გაბრიელ ჯაბუანურის კომედიის არაერთი საჩინო ნიმუში დღემდე სრულიად უცნობია მკითხველთა ფართო წრისათვის, რაშიც, ნაწილობრივ, თვითონ ავტორს მიუძღვის „ბრალი“...

შურნალ „დროის“ მკითხველს ვთავაზობთ გაბრიელ ჯაბუანურის გამოუქვეყნებულ ლექსებს.

ამირან არაბული.

შენ შემოდგომის მახვილს ალესილს უმღერ და გულზე გესაღბუნება, ვთქვათ, ჩვენ ვერ ვწვდებით შენს მწუხარე სულს, თუ როგორ ეტრფი მკვნიესარ ბუნებას.

მაგრამ გაზაფხულს ცივად თუ ხედები და თუ ეს გრძნობა ჭეშმარიტია, თუ ოდეს მინდორს მწვანე უხდება, ეს შენთვის ოდენ სევდის რიღება.

თუ მშვიდად უმზერ ზამთრის ნაცინვარს, როგორ ქრება და ძალა ერთმევა, მაშინ არ ვიცი, შენ თუ კაცი ხარ, ანდა მაგ გრძნობას რა დაერქმევა!

ყურს შორითვე შეეპარა შენი ხმის ნარნარობა, მოვყვებოდი თავქვე არაგვს და შემოგზვდი წყაროსთან, ნაწნავები ოქროცვარა გეხვეოდა საროსტანს. საღმის შემდეგ დაბლა დარჩა შენი მზერა დახრილი, აღარ ხლეჩდა ბავის მარჯანს ტკბილი ამოძახილი, ველს ეხვია მწვანე ფარჩა და ურიცხვი ნახირი.

ეს ზაფხულიც დაილია, როგორც შენი სიქალწულე, დღენი კიდევ გაივლიან, მოედება ველებს კეთრი. შავ საფლავში ყვითოთმება შემოდგომა გინახულებს, ისიც შენთან გაცივდება და ზამთარი მოვა თეთრი.

სწრაფი არის ცეცხლი ჟამთა, ის ყველაფერს სწვავს და დაგავს, გაზაფხული შეცვლის ზამთარს,

მოეხვევა მთათა ყელებს. ქარს სიმკაცრეს აპატიებს, ნაკადულებს შეხსნის ლაგამს, გააცოცხლებს ია-იებს, შენ კი ველარ აგაყენებს.

უკვე ამწვანდა ხნულები, ჭეჭილი შენაღერია, ყვავილნი ცვართა სხურებით საფლავში ჩამოგმღერია, ის შენი ნაფხურები დღესაც მიხდვრებზე სწერია.

კვლავ გეძახიან ველები და მთები ბალახიანი, ყანების ცისარტყელები, ნაკადულები ხმისანი, სურთ შენი ამეტყველება, სიმღერა ომახიანი.

მზე რომ გვიცინის, ამ დღეში ყველა კენჭიც კი ბროლია, მაგრამ ჩვენ შორის თავხედი, ავგული მტერი გვეყოლია, ის შენზე ხელის ამღები საფლავშიც ჩასაქოლია.

1938.

სთვლემს მთვარის შუქზე სასაფლაოს თეთრი მალლობი, აქ ყოველ ღამე ჩამოგტირის ორი ოლოლი. ფრთებჩამოყრილი შენს დაკარგვას გულთ ნაღვლობენ, სთვლემს მთვარის შუქზე სასაფლაოს თეთრი მალლობი. მოგიგონებენ წმინდა ქალწულს, როგორც მახლობელს და არ ჰკარგავენ შენი ხილვის უცნობ მოლოდინს. სთვლემს მთვარის შუქზე სასაფლაოს თეთრი მალლობი. აქ ყოველ ღამე ჩამოგტირის ორი ოლოლი.

1939.

მოსდო სახნისი ბინდის გუთანმა მთებს და ქარაფებს, ტყეს და ფართო ველს, მე მარტოდმარტო ისევ გულთან ვარ და ცას შევჩივი ჩემს სიმარტოვეს.

ზეცა ყრუა და რა ჟამს ჩაელავს, სკდება მეხი და დელგმა მიღელავს. ვით ჩარგალელი ვაჟა-ფშაველა, ვიღებ ფანდურს და ვიწყებ სიმღერას...

ვამბობ, რომ სივრცე დანათენთია, რომ ღამეებმა სევდით დამთოვეს, რომ მე ჩემს გულთან კვალად კენტი ვარ და მთებს შევტირი ჩემს სიმარტოვეს.

1946.

გაბრიელ ჯაბუანური

ახლა რომ ვილაც მაგრად მიყვარდეს, დრო არ მათოვდეს საპყარს თებოდა, ეს კარდია თუ რალაც მიკარდი, ხომ სიზმარივით განქარდებოდა.

ხომ გაპყვებოდნენ არწივის მართვეს ფრენაში ფიქრი, გული თუ მუზა, ხომ მექნებოდა ახლანდელ მარტვილს ზეაწეული ხომალდის ლუზა.

ხომ გავაცლიდი სიბერეს ღდინსა, დღეს რომ ამრიგად მომიღო ჩარა და გავხედავდი იმედით, ღინჯად ჩემი ცნობრების გასაველელ შარას.

1968.

შენს შესახებდრად

ასე მგონია: ადგეხარ შარას და ჩემკენ წყნარად მოემართები. მეც შენ მოგელტვი, — შევხედებით ჩქარა,

თუ სავალს უფრო მოემართები. ქრის და წინ ზღვაა ნისლის არვესი, ჩვენ მაინც ვებრძვით მქუხარ სტიქიონს, ვესწრაფვით ერთურთს, ის კი არ ვიცით, სამზეო შეგვყრის თუ საიქიო... ოლონდ შენ შეგვხედე, განა სულ ერთი არ არის, რა მზე დაგვესარკმლება, იყოს საწუთრო, ანაც სულეთი, ჩვენ ერთად მყოფებს რა გვესაქმება?!

1948.

მიპატიჟება

მზექალო, ასვზის დაგმოდღერე, სიტყვას მიუპყარ ყურები, ხან ლხინსაც უნდა დაჰმოყვრდი, სულ სახლს რომ ემსახურები. ჩვენკენ გადმოდი, კარგო, დღეს, ლუდით ავავსოთ სურები, რას ჩააცივდი საძროხეს, ჭირად გაგინდა ფურები. თუ დღესაც აღარ გადმოხვალ, ძალიან დაგემღურები!

1951.

— თავს ბედნიერად ვრაცხ, რომ კომუნისტურმა პარტიამ და საბჭოთა მთავრობამ ესოდენ დამიფასეს მოკრძალებული წვლილი სამამულო მეცნიერების განვითარებაში, — თქვა საქინფორმის კორესპონდენტთან საუბარში რესპუბლიკის მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსმა ეილ სხნიაშვილმა ოქტომბრის რევოლუციის ორდენით დაჯილდოებასთან დაკავშირებით. მეცნიერს ეს დიდი სახელმწიფო ჯილდო მიენიჭა სამშენებლო მექანიკის განვითარებაში, სამეცნიერო კადრების მომზადებაში დამსახურებისათვის და დაბადების 60 წელთან დაკავშირებით.

მეცნიერების დამსახურებულმა მოღვაწემ, ტექნიკის მეცნიერებათა დოქტორმა, პროფესორმა ეილ ალექსის ძე სხნიაშვილმა გაიარა გზა თბილისის რკინიგზის ტრანსპორტის ინჟინერთა ინსტიტუტის კათედრის ასისტენტობიდან საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოს-მდივნობამდე. სწავლულმა დიდი წვლილი შემატა ქართული მეცნიერების განვითარებას, მისი მატერიალურ-საკვლევო ბაზის განმტკიცებას, მეცნიერებისა და წარმოების ინტეგრაციის გაღრმავებას, სამეცნიერო კადრებისა და სახალხო-სამეურნეო კადრების მომზადებას. თვალსაჩინო საბჭოთა მეცნიერს გამოჰქვეყნებული აქვს 90-ზე მეტი მეცნიერული შრომა. სპეციალისტთა მდიდარი შეგროვება პოვეს მისმა მონოგრაფიებმა — „თავისუფალ რბევიებზე დრეკად სისტემათა გაანგარიშების ინჟინრული მეთოდი“ და „დრეკად სისტემათა რბევიები“.

მეცნიერის გამოკვლევები ეძღვნება ცვლადპარამეტრებიან დრეკად სისტემათა დინამიკური გაანგარიშების ორიგინალური მეთოდის შემუშავებას, რომლებიც ფართოდ გამოიყენება დინამიკურ დატვირთვასა და სეისმომდეგობაზე რთულ ნაგებობათა გაანგარიშებში სხნიაშვილმა დაიწყო მისი მთელი რიგი ნამუშევრები ეძღვნება მსუბუქი ბეტონისა და რკინა-ბეტონის კომპლექსურ გამოყენებას ქვეყნის სეისმურ რაიონებში მშენებლობისათვის. ამ გამოკვლევებმა შესაძლებელი გახადა, დაპროექტებული და აგებული ყოფილიყო ქვეყნის სეისმურ რაიონებში მსუბუქი ბეტონის მრავალსართულიანი მთლიანსაწყობი საცხოვრებელი სახლები.

ქართველი სწავლულის ნამუშევართა მდიდარი მეცნიერული დონე არაერთგზის აღუნიშნავთ დასავლეთ ევროპაში, ინგლისში, ბულგარეთში, იტალიაში, ამერიკის შეერთებულ შტატებსა და სხვა ქვეყნებში გამართულ საერთაშორისო კონგრესებზე, კონფერენციებსა და სიმპოზიუმებზე, სადაც მას მეცნიერული მოხსენებანი გაუკეთებია.

ეილ სხნიაშვილი არის საქართველოს კომპარტიის ცენტრალურ კომიტეტთან არსებული მეცნიერებისა და მეცნიერულ-ტექნიკური პროგრესის რესპუბლიკური საბჭოს, სსრ კავშირის მეცნიერებათა აკადემიის სეისმოლოგიისა და მშენებლობის სეისმომდეგობის საუწყებატორის საბჭოს, საბჭოთა კავშირის წინასწარდაძაბული რკინა-ბეტონის სახელმწიფო კომიტეტის, ქართული საბჭოთა ენციკლოპედიის მთავარი სარედაქციო კოლეგიის წევრი.

მკითხველთა სახელით გულითადად ვულოცავთ მეცნიერს, პედაგოგსა და მამულიშვილს საპატიო სახელმწიფო ჯილდოს და ვუსურვებთ ახალ წარმატებებს ცხოვრებასა და შრომაში სამშობლოს სადიდებლად.

3555 ჩორღალი

კობინოვი

● შამშეს რომ გამოვლიდა, დღე კარგა გვარიანად იყო წამოწეული. ამდენ ხანს რამ ჩამაძინაო, გაიფიქრა და ოთახში ერთგულ სტუმარივით შემოსულ მზეს თვალი გაუსწორა.

საბანს ყურში წაატანა ხელი, გადაიძრო. იატაკზე ფოსტლებს ფეხით დაუწყო ძებნა. ნახევრად მელოტი თავი გააკანტურ-გამოაკანტურა, დამენათევი დღე თითქოს მისწიმოსწიაო, ამოიხვნეშა, მერე შეუკრეჭავ თეთრ წვერს თითები შეუყო და ჩამოივარცხნა ჩამოიმწყაზარა...

ძებორციელის ჩამი-ჩუმი არ ისმოდა სახლში, ერთი კია, სამზარეულოში გამომწყვდეული რადიო ქადავად იყო დავარდნილი...

— ბესო, ბიჭო!.. სოსო, ბიჭო!.. — თავის თავს უფრო შეეხმინა შამშე, ვიდრე შვილიშვილებს, თორემ კი მიხვდა, ასე დღე-მზე შინ არავინ იქნებოდა.

— გაკრეფილან! წასულან! შვილი სამსახურში იქნება, ბიჭები — სასწავლებელში... კრელ-კრელი მალაზიების შემყურე რძალს შინ რა დაუყენებს გულს... რა ძილი გამოიყვანა ამ დილაძალზე, რომელი სალოცავის წყრომა იყო, ეს სიზმარი რომ მენახა. ეშმაკმა ნამდვილად ძილის გულა მომიკიდა... კომპარი იყო...

შამშემ აწკრიალეულ ტელეფონს გახედა.

— ქვეყანა გაეშმაკდა, კაცო, რა არ გამოივინეს... — ხმამალა ბოხბოხებდა შამშე.

ერთი კიდევ გაიწკრიალა ზარმა.

— გისმენთ, გისმენთ... შამშე ბაბუა ვარ... ბესო სასწავლებელში... სალამოს მოვა... ის გოგოა, დღე ერთია და ცხრაჯერ ურეკავს... სულ ბესოს ურეკავს... ერთი დრო კი უნდა მოჭამოს, კაცმა, — გააგრძელა ლაპარაკი, როცა ყურმილი დაკიდა.

თითქოსდა წამიერად მიავიწყდაო სიზმარი, ყურმილს უშვა თუ არა ხელი, ისევ სიზმარს აჰყვა.

— ვაა, კაცო, რა სიზმარი ვნახე!.. ტყუილი იქნება! ნამდვილად ქარის იქნება სიზმარი!.. ისე რავე გაუფუჭდა ქვე-

ყანა, კაცი ისე წაახდინოს, იმნაირი რამე აკადრებინოს! ტყუილი იქნება!.. ნეტამც აგრე იყოს, მარა, ანდაზა რომ ამბობს, ბებერი კაცის სიზმარიც დაიჭერებაო? რა შერები ახლა, შენ ჩემო თავო, ჰა! — ისე ხმამალა ლაპარაკობდა შამშე, თითქოს ოციოდ მსმენელი აგერ ა, მოწაფეებივით სკამებზე ჰყავს ჩამომსხდარიო.

შამშე ფანჯარასთან მივიდა, ქალაქს გახედა, ქუჩაში ბორბლებზე შემდგარი რკინა და აღამიანი ჭიანჭველასავით ირეოდა.

— ჩაელო, ჩემი თვალით შევამოწმებ... რა ხალხი მოესხა ამ საწყალ მიწას!.. — დაიკრა ხელი ხელზე შამშემ და ბაზარში წასასვლელად მოემზადა.

სამზარეულოში რადიო ახლა „მოუყეფე ჩემო მურას“ მღეროდა.

— ესეც ასე! ნამდვილად ჩაკეტილია, კი! — ერთხელ კიდევ შეამოწმა შამშემ კარი, იბრუნა პირი და კიბეს დაუყვა.

სადარბაზოდან გამოვიდა. აქეთ-იქით ცაიხედ-გამოიხედა. მერე მარჯვნივ შებრუნდა და ტოტუტუარს გაუყვა.

— შამშე ბაბუ, შამშე ბაბუ! — ზურგიდან ხმა დაეწია შამშეს, შეჩერდა და თვალი უკან იბრუნა.

უფროსი შვილიშვილი, ბესო, მორბოდა ძახილით.

— ჰო, კარგია, რომ მოხვედრი, როგორ მიცანი ამდენ ხალხში მაგ სიშორიდან? — გაუყვირდა შამშეს.

— ხომ გაგიგონია, თვალნი ქორებულ მხედველიო... ისე, რა მაგის პასუხია და სად მიღიხარ ასე გამოწყობილი?

— საყვარლებში მივდივარ, აბა, რავე გგონიათ თქვენ, რომ დამტოვებთ მარტო, ოთხკედელშია გამოკეტილი, არ იცოდით, ასე რომ ვიზამდი? სულ შენ რომ გირეკავენ გოგონები, ის ხომ კაია?! მეც მინდა ამ სიბერეში გავალა...

— ხუმრობა თავის გზით იყოს და მართლა სად მიღიხარ?! — გაკვირვებული შეეკითხა შვილიშვილი.

— ჩემი ხნის კაცის სიზმარი დაიჭერება, აბა, ბაბუა, ასე უთქვამთ ძველებს, ჰოდა, შე-

ლებივით თეთრ წინსაფრებსა და სამკლაურებში გამოწყობილი ფქვილით მოვაჭრენი.

— ეგერ, ეე, რაჟიკო, შეხედე, მეოთხეა ზევიდან! იმდენი ხალხია დღეს ბაზარში, შეიძლება კაცმა მართლა ვერ იცნოს ძმა, ცოტა ახლოს მივიდეთ! — იდაყვით უბიძგა ბესომ ბაბუას.

— ამდენი ხალხი საიდან მაინც, კაცო, ღმერთის რაიმე დღიაწველი ხომ არაა და სათვალავში ვერ გავიგეთ... მოიცა, ბაბუ, მოიცა, ანეტა დავინახე ეგერ, ჩემი რძალი, რავა ჩამოუშვია ცხვირი ინდოურივით, მაგას წაეკიდა ცეცხლი ჩემი ძმის კაი ყოფაში, მაგასა... ბერწი და არკუნი გამოდგა, ეგ შობელძალი... ვისთვის უნდა ეგ ფული, ვიცოდე მაინც... რისთვის მიწვალე მძას...

— კი, მაგი ანეტა ბებიაა, ცოტა ზევითაა რაჟიკო ბაბუაც, ააყოლე თვალი დახლსა და ნახე.

— ანეტა ბებია კი არა, ჯანდაბა ბებიაა მაგი, შობელძალი...

— კი მარა, ასე ცალ-ცალკე რატომ დგანან? — გაკვირვება ვერ დაფარა ბესომ.

— რა ვითხრა, აბა, მეც არ ვიცი, ანაირი რაიმე მეც არ მინახავს... ერთი შიში მაქვს, სიზმარი არ ამიხდეს... დროული კაცი ვარ და ჩემი ხნის კაცის სიზმარი რო დაიჯერება, არ მინდა დავიჯერო, აბა! — სინანულით თქვა შამშემ.

ის იყო შამშემ მუხლი მოინაცვლა, რომ ნაცნობი ხმა ზედ ყურზე წამოადგა:

— აქეთ, აქეთ, რაჭული ფქვილი, სოფელ ბაჩიხეს ფქვილი, წყლის წისქვილზე დაფქული, აქეთ, თორემ გამოილია, აქეთ!..

— რაჟიკოა ეს, ძმის ხმას ერთის კი არა, ცხრა ბაზრის ხმაურში ვიცნობ! — ჩაიბურტყუნა შამშემ.

— გორის ფქვილი, გორული, ნაღდი გორული! — ისე წვრილად, კრინვით გასძახოდა ანეტა, შამშეს ყურამდე მიუსვლელი როგორ დარჩებოდა.

— უყურე შენ! — თითები მოიფშვინტა შამშემ.

— ლაგოდებური, ლაგოდებური!.. — გაიძახოდა იქით ვილაც.

— აბა, ბარისახო!.. — ბუბუნებდა მეათე.

— ბაბუ, ბარისახოშიც მოდის სიმინდი? — შეეკითხა ბესო ბაბუას.

— სიმინდს სადაც დათესავ, იქ მოდის, დამთესი მითხარი შენ, თვარა...

— ლაგატკითაა დათესილი, უსასუქო, მოუწამლავი, აქეთ, რაჭული ფქვილი, ვარდენას წისქვილის ნაწარმი, აქეთ,

აქეთ! — ისევ შემოესმა ძმის ხმა შამშეს.

— უყურე შენ, მაგ ღვთის გლახას? ხუმრობს კიდევ! იმ ძუკნამ ასწავლა ეშმაკობა! გესმის, რეებს იძახის? რაჭულიო, ლაგატკითაო, შურდულითაო, უსასუქო! ვაი, შენ ჩემო თავო და ძველი სინდისო! — მჯილი დაიკრა შამშემ.

— რა იყო, ბაბუ, რა მოხდა აქ უპატიოსნო და გულზე ხელის საბრაგუნებელი! ალბათ, ქება-ქებაში და თავის გამხნევებაში უფრო კარგად ყიდის, მუშტარი უფრო ეტანება, რა არის ქვეყნის დასაქცივი აქ! — რაჟიკოს დაცვა სცადა ბიჭმა.

— ეე, შენ რა იცი, ბალო! — ხელი ჩაიქნია შამშემ, მერე დახლს იქითა მხრიდან შემოუარა, მეფქვილეზამდე ოთხიოდ ნაბიჯი რომ დარჩა, შეჩერდა, მობრუნდა და ზურგით დადგა.

ბიჭი უხმოდ აედევნა ბაბუას.

— რა ღირს შენი ფქვილი, ქალო? — ერთი ჩაზულუქებული კაცი ომახიანად შეეკითხა ანეტას.

— მანეთანხევარი, მთელი დღეა ასე ვყიდი!

— რა ამბავია მანეთანხევარი, რა წყალი და დოლაბი მოგიცვდა ისეთი რომა... ტყუილია ნუ გამისიჩვენებ, დენისა!

— ამ ხნის ქალი ტყუილს ხომ ვერ გეტყვი, ჩემო ბატონო, წყლისა რა მოგახსენო და დოლაბი კი ცვდება... დენითაა დაფქული, მარა ნელი დენით... იმიტომ ვყიდი იაფად, თვარა... ძვირად და კარგი და წყლის წისქვილის, ეე, იმ რაჭველ კაცსა აქვს, იგერ რომ დგას, — ხელი გაიშვირა ანეტამ.

— ქვე შენი ჭირიმე, ფქვილია ეს? — შეეკითხა რაჟიკოს დაბალი, ბრტყელბეჭებიანი, მუცელჩუმა კაცი.

— დაცინვას ვინ მოუკლავს, შე კაცო, რაჭველი რო მოკლას... ისე, ქვე, ვილამ იცის, შე კაცო, კოსმოსში ავედით და ჩამოვედით და... ისე, ფქვილი ისეთი მაქვს, აბაშის სასუქიან ფქვილს გემოთი არ მიიკარებს, დედამამიშვილს გეფიცები, ჩემმა მზემ! — რაჟიკომ ფქვილს სახვეტი წაპკრა-წამოპკრა.

ახლა მაღალმა, ზორზოხა კაცმა ჩამოუარა დახლს ზევიდან ქვევით, თითქმის ყველასთან შეჩერდა და უტყუარად გაიმეორა ერთი და იგივე მოძრაობა: ფქვილი სამი თითით აიღო, ენაზე დაიყარა, მერე სასაზე მიისრისა, ყბა გააქნ-გამოაქნია და ჩაყლაპა.

— მაგი სანამ ბაზრიდან გავა, ბარე სამ კილოს მაინც მოიმატებს, — თქვა ღიმილით

ბესომ, — ისე, რა გემო უნდა გაუგოს კაცმა ფქვილს, გადაგრევეს ეს ხალხი.

— გამგები გაუგებს, სიმწარეს გაუგებს, სიძველეს გაუგებს, რავა არ გაუგებს... — შამშემაც ჩაიღუღუნა თავისთვის.

„რატომ ამბობს, გორულიო!“ — ახლა ეს ფიქრი გაივლო ბესომ.

— დენზე დაფქულია, აბა, გორში ერთი ლიახვი ჩამოგვიღოდა გვერდზე სოფლის იმედად და ისე გამოლიეს, რომ კი არ აგვაშენეს, მთლად დაგვაქციეს, მარტო რიყე, ქვა და ლოდი დარჩა, წყალი აღარ მოდის, სად წაიღეს იმხელა მდინარე, ღმერთმა უწყის, სიმაართლე ეს არის ჩემო დაო, — მაღალ, გამხდარ ქალს ელაპარაკებოდა ანეტა, — ჩემი იყოს, დაგიკლებდი, მარა მეზობელს ვენმარები და რა ვქნა, ასე ყიდის ის და რა გიყო, ჩემო დაო, ისე, წყლის წისქვილის იმ კაცსა აქვს, აშენდა, ეს ორი დღეა, მთელი ხალხი მაგას ეხვევა, რა წყალი ჩამოუღის მაგნიარი რაჭაში, რა თაფლი აცხია მაგის ფქვილს, ღმერთმა უწყის.

რძლის ლაპარაკი ყურის ძირში ესმოდა მახლს.

შამშემ გულის ფიცარზე მჯილი ორჯერ დაირტყა.

ბესოს დაბნეულობისაგან ენა ჩაუვარდა.

— რაჭველი ვარ, თუ ბატყუებდე, დედამამიშვილი გამიწყედეს! — ხელი დაიდო გულზე რაჟიკომ.

— შენ კი ხარ რაჭველი, მარა ეე ფქვილი ეგება სულაც აქაური! — გემო გაუსინჯა რაჟიკოს ფქვილს მთასავით წამოყუდებულმა კაცმა.

— დედამამიშვილი დავიფიცე და არ გჯერა, შე კაცო?! — ფქვილი შეასწორ-შემოასწორა რაჟიკომ.

— ცოდვა კაცი გამხდარა ჩემი ძმა, საწყაო შეშლია, საწყაო დაუკარგავს, მაგას ვაჩვენებ სეირს, მაგას ვაჩვენებ დედამამიშვილის დაფიცებას! — თქვა შამშემ და მუხლი ერთიანად გაშალა.

შვილიშვილი ბაბუას ფეხდაფეხ მიჰყვა.

შამშემ დახლს ქვემოდაც შემოჰყვა, რძალს შეუხედავად ჩაუარა, ხალხი მისწი-მოსწია და ძმის პირდაპირ დადგა.

— ვაა, შამშეს გაუმარჯოს, ძმას გაუმარჯოს! — სახეგაბადრულმა რაჟიკომ სიხარული-საგან კარგა გვარიანად შეჰყვირა.

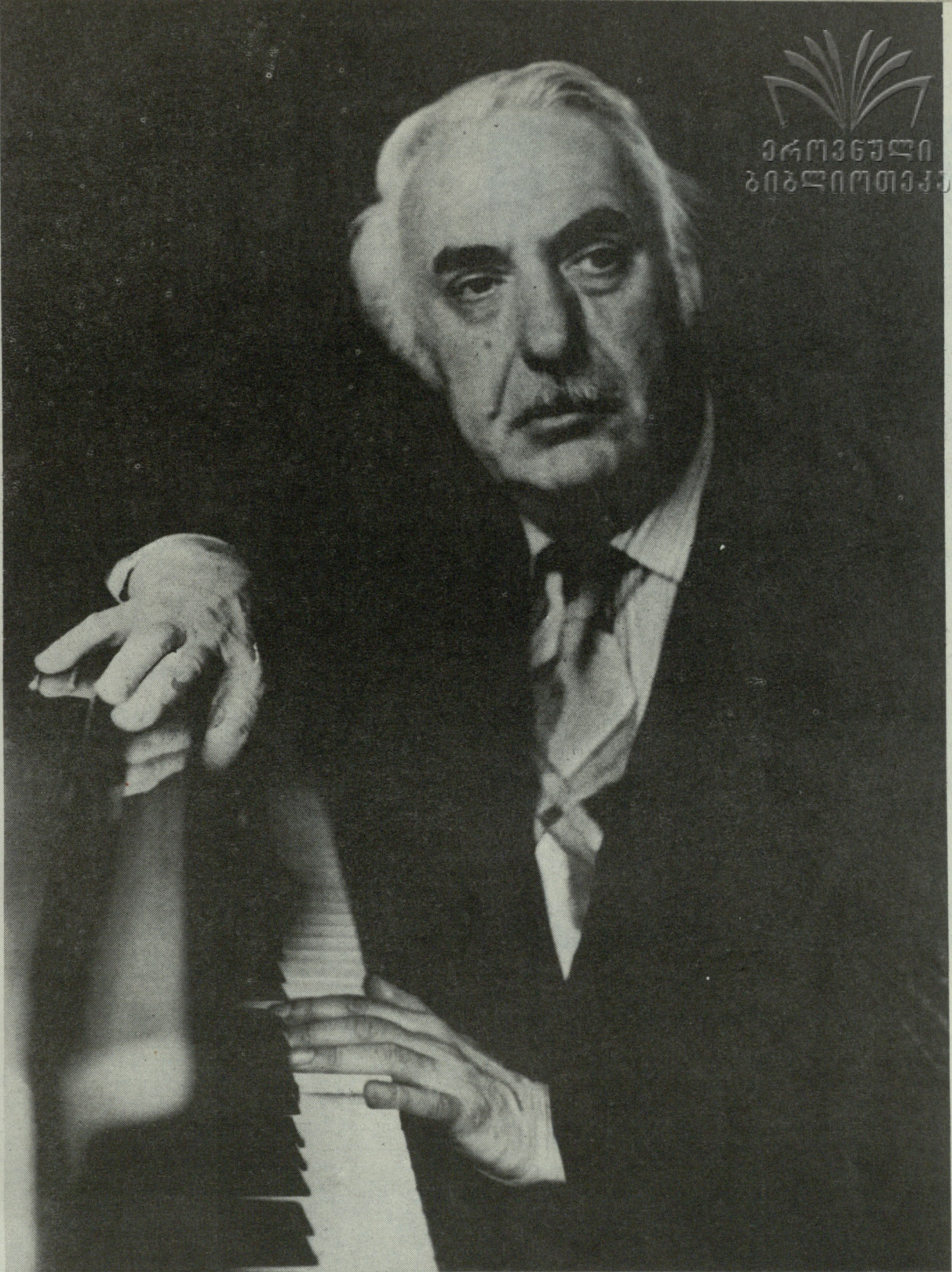
— საძოვარ-სამროწლე გაუწყურეს შენი ცოლის გვარსა და ამვლე-ჩამველეს! ასე უნდა გაგაფუტოს ქალმა, ბიჭო? — თვალი თვალში გაუწვრილმანა შამშემ ძმას.

ძმა ხუმრობსო, გაიფიქრა რაჟიკომ და ჩამოსართმევად ხელი გაუწოდა.

შამშემ ერთი ისეთი გააწნა მარჯვენა ხელი ყბაში, რაჟიკოს თვალეზმა ნაპერწკლები მეორე დახლსაც გადააყარეს.

რაჟიკოს კიდევ ხუმრობა ეგონა.

„ძმები წალბაბუცდნენო“, —

გაიფიქრა ანეტამ.

— შენმა ცოლმა რომელ წისქვილშიც პირი გიქნას, იმ წისქვილის ალატის ძირი მენახოს გამოძვრალი, შე ვირო, შენა! — შეუყვია შამშემ ძმას და ახლა მეორე ლოყაზე მოადინა მარცხენა ხელმა ტკაცანი.

რაჟიკომ დაბნეულობისაგან ხელეზი სახეზე აიფარა.

ანეტა უმალ მიხვდა, მაზლი აღარ ხუმრობსო, ერთი კი დაჰკრა ფეხი ფქვილით სავსე ტომარას და ქმრის გვერდით ამოიმართა.

— შენ გამითახსირე ჩემი სისხლის ბადალი კაცი! — ახლა რძალს შეუტია შამშემ.

— იქ არ გვასვენებდი და აქაც მოგვწვდი, ხომ! — საჩვენებელი თითი და გრძელი ენა ზედ ცხვირთან მიუტანა რძალმა მაზლს.

— შენთან არაფერი საქმე არა მაქვს, გაწიე თითი იქით! — შეუბღვირა რძალს შამშემ.

— არა აქვს, ქმარს მიცემს და არა აქვს! — ხელები გაპარჭყა ანეტამ.

— შენს ქმრობამდე ჩემი ძმა იყო ეს კაცი!

— კი მარა, რა გინდა, რას მერჩი! უფროსი რომ ხარ და ხელს არ შემომიბრუნებსო, იმიტომ მცემ? — ახალა ამოილო ჩავარდნილი ენა რაჟიკომ.

— როგორ თუ რა მინდა! წავა ახლა ის ჩუმპოიანი კაცი, გამოაცხობინებს თავის ცოლს მჭადს, შეჭამს, არ მოეწონება და რაჭას დაუწყებს გინებას! ჩვენს მიწა-წყალს განა გინება უნდა? რა უფლებით ყიდი ნორიოში მოყვანილ სიმინდსა და მის ფქვილს რაჭულის სახელით! წვრილშვილი და შვილიშვილი რომ გეხვიოს თავს და შენახვა გიჭირდეს, კიდევ ხო, ერთი გაძვალტყავებული ცოლ-ქმარი ყრიხართ და არ გაგიძლათ კუჭი ხელფასით, ხო! რატომ უნდა ავინებინო ათშაურად მიწა-წყალი ვილაც ამვლელ-ჩამვლელს! სიზმარი ვნახე წუხელ და აი! ვამბობდი კია, ჩემი დროის ხელა კაცის სიზმარიც დაიჭერება-მეთქი! შენი სინსილა არ ვნახო დღეისამას იქით დახლთან თორემ, ჰაჭუებს ჩავიქცევ! — თქვა შამშემ, მერე ოთხი თითი ფქვილის გროვაში წაუცვა, ხელი მალა აიქნია და გამტკიცული ფქვილი ძმასა და რძალს თვალებში შეაყარა.

ბესო ბაბუას ხელებში ეცა.

შამშემ შვილიშვილი მოირიდა, ახლა მეორე ხელი წაჰკრა ფქვილს და მთლად ჩამოუთეთრა ძმას შავი პიჯაკი. მერე მიბრუნდა და იქაურობას გაერიდა.

ცნობისმოყვარენი მანამ იდგნენ იქ, სანამ რაჟიკო და ანეტა დახლს არ გაცილდნენ...

სამშობლოს უმაღლესი ჯილდო

ჩვენი ქვეყნის გამოჩენილ კომპოზიტორს, საბჭოთა კავშირის სახალხო არტისტს, ლენინური და სახელმწიფო პრემიების ლაურეატს, საბჭოთა კავშირის უმაღლესი საბჭოს დეპუტატს ოთარ თაქთაქიშვილს დაბადების 60 წელი შეუსრულდა.

საბჭოთა მუსიკალური ხელოვნების განვითარებაში დიდი დამსახურებისათვის და დაბადების 60 წლისთავთან დაკავშირებით კომპოზიტორი დაჯილდოვდა ლენინის ორდენით.

უფრონაღ „დროშის“ სარედაქციო კოლეგია, თავისი მრავალათასიანი მკითხველის სახელით გულითადად ულოცავს ოთარ თაქთაქიშვილს სახელოვან იუბილეს, სამშობლოს უმაღლეს ჯილდოს და უსურვებს დიდი ხნის ჩანმრთელ სიცოცხლეს, ახალ ბრწყინვალე შემოქმედებით გამარჯვებებს.

რიმა კახაკოვა

* * *

ლიახ, საქმეა პოეზია,
სწორედ კაცური!
ხარის ქედს ითხოვს,
ოფლისმღვრელი შრომა სჭირდება.
მაშ, რად შეეება ეს გოგონა
ამგვარ კირთებას,
ორღიანელი ხომ არ არის,
ისიც, ასული?..

ავერ, ის მიდის!
როგორ შეენის ბავშვური ჩორთვა,
თუმც ალჭურვილა
იღუმალი სამყაროს ჭვრეტით.
თან აბჯარს ირგებს...
აი, მართლაც საშური მორთვა.
ნაბიჯი უკვე გადაიდგა.
რალა სურს მეტი?!

უარი სტიკია დედოფალებს,
უარი — თამაშს!
საით მიდისარ, ქალიშვილო,
დაბრუნდი, ჩქარა!
მაგრამ სჩვევიათ
ახალნაშენ ქალაქებს როგორც,
თვალეებს აელვებს
გულუბრყვილო სიმართლით
გოგოც.

არა იმიტომ,
რომ შესცინის უცნაურ ნათელს,

მიდის ჯერ კიდევ ბედნიერი
და უწრფელესი.
საქმე ის არის,
რომ უფროვე მიძიეა ბადე
თვით მეზადურის
დაკოჟრილ და დაღლილ ხელეზში...

მაინც, მეთევზის მოთმინება
როდიდან ჰქონდა?
მაინც რა ჟინი შესძლება,
მაინც რა რჯიდა?
მიდის გოგონა,
ვით მრეცხავი — ორთქლიან გობთან,
ის მიდის, როგორც
მოწყალების დაი —
დაჭრილთან...

მიდის გოგონა,
თავგანწირვის დიდი აქვს რწმენა.
ცხოვრების შიში
არც უგრძნია მის გულს როდისმე.
ქანაც ამგვარად შეაფრინდა
ჭიხვინა მერანს,
მერე ასევე გაემართა
ეშაფოტისკენ!..

* * *

აქ შევიტყვე შეუღამის ენით,
ოდეს ძილის მოვისროლე ტვირთი,
რაც შევიტყვე შემწეობით მენით,
შენ ვერ მიხვდი,
მე კი, დასტურ მივხვდი.

რაც შევიცან განთიადის ეტლით,
როს ჩვენს ფერხთით ჭრაჭუნებდა
ჭირხლი,
რაც საერთო იყო მხოლოდ ჩვენთვის,
შენ ვერ მიხვდი,
მე კი მართლა მივხვდი.

ვით გაეძელით ერთად ასე დიდხანს,
თუ შენს გვერდით ვგავდი სასომიხდილს,
თუ ჯვარცმაში დღე დღეს როგორ მიჰყვა,
შენ ვერ მიხვდი,
მე კი, მე კი მივხვდი.

მომემატა ჭკუაცა და სევდაც,
და დაეკარგე, ვსულდგმულობდი რითიც,
რასაც ვნანობ, რატომ ვნანობ, ნეტავ,
შენ ვერ მიხვდი,
მე კი, რა ვქნა, მივხვდი.

ბოროტებას, რაც მარგუნა ბედმა,
ბოროტებით არასოდეს ვიხვდი...
და ნუგეზად ის დარჩება ჩემთან,
რომ ვერ მიხვდი,
რასაც თავად მივხვდი.

სიყვარული სიყვარულად დარჩა,
ჩემს სულს აჰყვა, როგორც ხის ტანს —
ფითრი...

რაც მივიღე, იმას როდი ვხარჯავ,
შენ — არა და,
მე ყველაფერს მივხვდი.

არ გამენია მამბეზარა სიტყვაც,
ოღონდ გრძნობის გაშლილიყო კვირტი...
შენი თავის მეუფე რომ იყავ,
ამასაც კი
ჩემებრ როდი მიხვდი.

მაშ, ამაყად ნულარ, ნულარ მიმზერ
ფერფლადქცეულს, მწუხრისაკენ
მიხრილს...

თუმც შენივე სიღარიბის მიზეზს
შენ ვერ ხვდები,
მე კი, რა ვქნა, მივხვდი.

* * *

შემინდე, თუ ვარ აღრენით,
თუ სადმე ბრჭყალიც გაგვრა,
რა ვქნა, დაიბნა მარილი,
თუკი დაიბნა, რა ვქნა?!
ეს ძველებური ნიშანი
გულუბრყვილოა ახლაც.
შენი სულის მზეს სიშავე
ბნელ ღამესავით ახლავს...
ხომ მარწმუნებდი: გაივლის
ყველა, ვიცოთ კარგად...
მაგრამ, მარილი, მარილი
თუკი დაიბნა, რა ვქნა?!
ჭორისგან შხამნასხურები
შენ მაგიდასთან იჯექ
და სხვისეული რწმუნებით
ანთხევი ცოფის სინჯვბს...
ბრმა იყავ,
ო, ბრმა, სრულიად,
ბრმად დაადგინე მსჯავრიც.
ო, სული დაკაწრულია,
დანაცრულია ჯავრით.
უღმერთოდ გაჭორილია,
სული სულს ძლივსლა ითქვამს?
საცერში აწონილია
ცილ-მაცილური სიტყვა...
კიდე მოვიტმენ ცხვარივით,
იმედს არასდროს ვკარგავ,
მაგრამ, მარილი, მარილი
დაიყარა და, რა ვქნა?!
ყინული დარჩა. ვაითუ,
არც გაზაფხულზე გალხვეს?!
სულს ვერა ვენდავ რაინდულს,
ბედის დაცინვას დახეთ!..
ასე თავდება ზღაპარი —
ჭირი იქ, ლხინი — აქა...
მაგრამ, მარილი? რაც არი,
არი, დაიბნა რა ვქნა?!.

* * *

შენდობის წყალობით
ჩემს მტრებს მოვერიე,
მესმის, იყოს მტრობა
ძლიერთა საფერი.
ჭავლივით ჩაივლის,
ვიცი, ყოველივე,
ჭორიც ხომ ჭავლია,
მეტი არაფერი.

რას მიშლის ეს მტრობა.
თქვენი გზით იარეთ.
ცრემლის, რახანია,
რაც კარი დავრაზე.
თქვენ კვლავაც განძივით
აგროვებთ სიკვებს,
მე კი, როგორც მინდა,
ვცხოვრობ ქვეყანაზე!

თარგმან ოთარ შალაგზარიაძე.

გვარამუხიანი
კვიციანი
ბიბლიოთეკა

რონა გუნი

საქართველოს მიწა-წყალზე უშრომია მრავალ გამოჩენილ სომეხ მოღვაწეს. მათ შორისაა შესანიშნავი მომღერალი ჰაიკანუშ დანიელიანი.

ჰაიკანუშ დანიელიანი თბილისში დაიბადა. იგი იზრდებოდა ოჯახში, სადაც სიმღერის კულტი იყო გამეფებული.

ბავშვის ნიჭიერება იმდენად თვალსაჩინო იყო, რომ გულისხმიერმა მეზობელ-მეგობრებმა გადაწყვიტეს, მას ვოკალური განათლება მიეღო. ხელმოკლე ოჯახისათვის ქალიშვილის სასწავლებლად გაგზავნა რომ შეემსუბუქებინათ, ფულიც შეაგროვეს. სკოლის დამთავრებისთანავე (მან თბილისის მესამე ქალთა გიმნაზია დაამთავრა) 1912 წელს, სათანადო სარეკომენდაციო წერილით, ყმა-წყვლი ქალი პეტერბურგში გაგზავნა, კონსერვატორიაში გამოცდების ჩასაბარებლად.

ჰაიკანუშს მხოლოდ სამი თვე დასჭირდა მომზადებისათვის, რომ პეტერბურგის კონსერვატორიის სტუდენტი გამხდარიყო. რვა წლის ბეჯითმა შრომამ ნაყოფი გამოიღო. კონსერვატორიის დირექტორმა, ცნობილმა კომპოზიტორმა ალ. გლაზუნოვმა, ასეთი შეფასება მისცა წარჩინებით კურსდამთავრებულს: „მომხიბვლელი ტემბრის ხმა, სანიმუშო კოლორატურა, ვირტუოზული მხატვრული შესრულება, ხუთი პლუსით (5+). 25 მაისი 1920 წ. ალ. გლაზუნოვი“. დიპლომის გადაცემის დროს კი ასე მიმართა: „კონსერვატორიის არსებობის ორმოცდაათი წლის მანძილზე, თქვენ პირველი ხართ, ვინც ისე გავიდა მისი კედლებიდან, რომ ყველაფერი აიღო და ამოწურა, რის მიცემაც შეეძლო კონსერვატორიას“.

კონსერვატორიის დამთავრებისთანავე ჰ. დანიელიანი ახლად დაარსებულ ლენინგრადის კომიკურ ოპერაში მთავარი პარტიების შემსრულებლად მიიწვიეს. იმერა ოპერებში: „საიდუმლო ქორწინება“ (ჩი-მაროზი), „ასე იქცევა ყველა“ (მოცარტი), „სევილიელი დალაქი“ (როსსინი).

როდესაც 1922 წელს იგი თბილისში დაბრუნდა, უკვე ფართო საოპერო და კამერული რეპერტუარი ჰქონდა.

ამ პერიოდში თბილისში

საბჭოთა მთავრობა ხელოვნების სხვადასხვა სფეროში ახორციელებდა ღონისძიებებს, რომლებიც ძირფესვიანად სცვლიდა ქალაქის მუსიკალური ცხოვრების საერთო სურათს. ოპერის თეატრს დღითი დღე ემატებოდა ეროვნული სამუსიკო კადრები. ქალაქში მომრავლდა მუსიკალური განათლების კერები. სახელმწიფო კონსერვატორია, რომელსაც ხელმძღვანელობდა ჩვენი დიდი მამულიშვილი ზ. ფალიაშვილი (1924 წლამდე) ველარ იტევდა სტუდენტთა გაზრდილ კონტინგენტს. 1921 წელს გაიხსნა მეორე კონსერვატორია, მისი დირექტორი იყო ეროვნული მუსიკის მოღვაწე, კომპოზიტორი დ. არაყიშვილი. ფეხი მოიკიდა სიმფონიური კონცერტების პრაქტიკამ, განსაკუთრებით დირიჟორ ივ. ფალიაშვილის რუსეთიდან ჩამოსვლის შემდეგ.

ჰ. დანიელიანიმა ჯერ საკონცერტო პროგრამებში დაიწყო გამოსვლა, კამერული სიმღერის უანრი, მისთვის, როგორც მუსიკოსისათვის, მეტად მნიშვნელოვანი იყო. ესტრადებზე მან პოპულარობა მოუხვეჭა თავისი დროის მრავალი კომპოზიტორის ახალ სიმღერებს. კომპოზიტორმა დ. არაყიშვილმა 1923 წელს გამართულ თავის „საავტორო კონცერტზე“ მთელი მეორე განყოფილების პროგრამა დაუთმო მას.

კონცერტს ვრცელი რეცენზიაც მოჰყვა სათაურით „დ. არაყიშვილის რომანსების საღამო“, სადაც აღნიშნული იყო, რომ ჰ. დანიელიანის სახით არაყიშვილმა შეიძინა თავისი ნაწარმოებების საუკეთესო ინტერპრეტატორი, რომ მომღერლის თბილი, გულითადი, გამკვირვალე ხმის ტემბრი ნატიფად გადმოსცემდა კომპოზიტორის მუსიკის ლირიკულ ხასიათს. 1923 წელს დანიელიანი ჩაირიცხა თბილისის ოპერის თეატრის მულმივ დასში. რეპერტუარში მას ჰქონდა ყველა კლასიკური ოპერა, რომლებიც იმ ხანად იღვებოდა. შემდეგ მათ ქართული ოპერების წამყვანი პარტიებიც მიემატა („აბენალომ და ეთერი“, „თქმულება შოთა რუსთაველზე“, „დინარა“, „თამარ ციხერი“).

შ. კაშაძის ნაშრომში მოხსენებულია ჰ. დანიელიანის პირველი გამოსვლა ეთერის პარტიაში. იგი ვ. სარაჯიშვილთან ერთად მღეროდა. პრესამ ხოტბა-დიდება შეასხა ამ სპექტაკლს. 1928 წელს მან შეასრულა გულჩინას პარტია ზ. ფალიაშვილის მესამე ოპერის „ლატავრას“ პრემიერაზე. საერთოდ ქართულ ვოკალურ პარტიებს ჯარგად მივსადავა ჰ. დანიელიანის ხმა, მაგრამ მართს პარტიას („დაისში“) მაინც განსაკუთრებული ადგილი ეკავა მის შემოქმედებით ბიოგრაფიაში. მომღერალსაც მეტად ჰყვარებია ეს პარტია და ყოველთვის დიდი გრძნობით, დახვეწილი დემოვებით ასრულებდა.

ერევის თეატრალურ საზოგადოებაში დაცული საქართველოს სსრ სახალხო არტისტის მიხეილ ყვარელაშვილის ჩანაწერი ადვილად წარმოგვიდგენს ჰ. დანიელიანის ხმის მდიდარ გამომსახველობას: „...თუმცა დიდი დრო გავიდა, მაგრამ ახლაც ყურში მესმის ძლიერად მეღერი, წკრიალა ხმა დანიელიანისებური მაროსი, ეთერის, ნანოსი... ქართველი ხალხი არასოდეს დავიწყებს ამ შესანიშნავ მომღერალს, ქართული სახეების საუკეთესო შემსრულებელს ქართულ ოპერებში“.

1932 წელს ჰ. დანიელიანიმა დატოვა თბილისი მხოლოდ იმისთვის, რომ აქტიურად ჩაბმულიყო ერევის ოპერის თეატრის დაფუძნების საქმეში, რომლის ფარდა პირველად 1933 წლის 20 იანვარს აიხადა.

ჰ. დანიელიანიმა დიდი ღვაწლი დასდო თავისი ერის მუსიკალური კულტურის აყვავებას. მონაწილეობდა ერევის ოპერის თეატრის რეპერტუ-

რის შექმნაში, ეროვნული ოპერების დადგმების განხორციელებაში. ამ თეატრში მან კიდევ ერთხელ იმერა თავისი საყვარელი მაროს პარტია ზ. ფალიაშვილის ოპერა „დაისში“, რომელიც მისივე თაოსნობით დაიდგა ერევის ოპერის თეატრში. განუზომელი იყო ჰ. დანიელიანის ინტერესების დიაპაზონი. თეატრში მუშაობასთან ერთად არ ივიწყებდა საზოგადოებრივ საქმეს. იყო სომხეთის სსრ უმაღლესი საბჭოს დეპუტატი. სიცოცხლის ბოლომდე ზრდიდა ვოკალისტთა თაობას, იყო ერევის კონსერვატორიის პროფესორი. იგი გახლდათ პირველი სომეხი მსახიობი, რომელსაც სსრ კავშირის სახალხო არტისტის საპატიო წოდება მიენიჭა.

ივ. კოზლოვსკი 1956 წლის სომხეთის ლიტერატურისა და ხელოვნების დეკადაზე გამოვიდა სიტყვით, სადაც მან ჰაიკანუშ დანიელიანის სახელი იმათ რიცხვში ახსენა, ვინც მაღალი ვოკალური კულტურის ერთგული მსახურნი იყვნენ და სცენიდან წასვლის შემდეგ ახალგაზრდობას ძვირფასი ტრადიციები დაუტოვეს.

„ქართული აუდიტორიის სახით მე მყავდა მეტად გულისხმიერი და სათუთი მსმენელი, — წერდა ჰაიკანუშ დანიელიანი თავის მოგონებაში. — ჩემი გულიდან არასოდეს გაქრება უსაზღვრო მადლიერების გრძნობა ქართველი ხალხისადმი, მისი მუსიკალური კულტურისადმი, ამ კულტურის დიდი მოღვაწე და მოამაგე ადამიანებისადმი, რომელთანაც მე ვიზიარებდი შრომასა და სიხარულს მუსიკალური მოღვაწეობის სარბიელზე“

ჩემი სოფელი.

ბედნიერი თაობა.

ლონისა ჭიჭინაძე

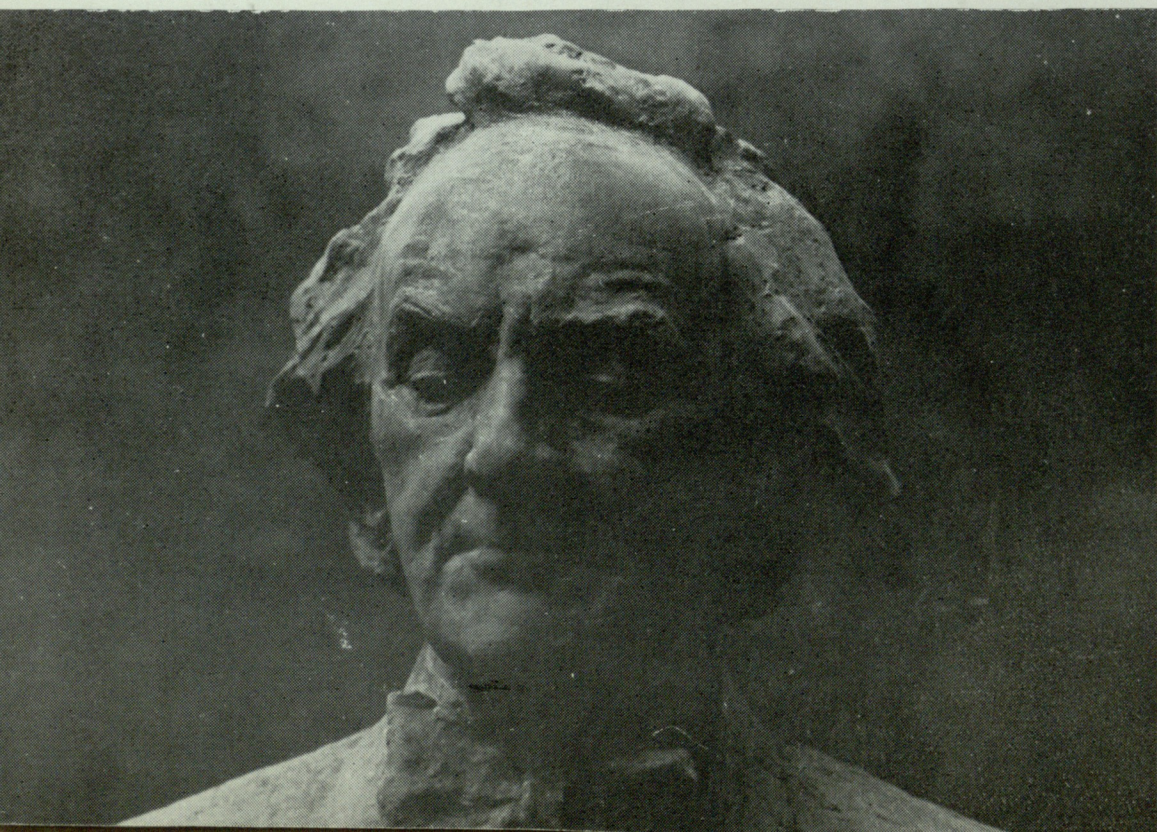
მესამე სემესტრი.

„მერანი“

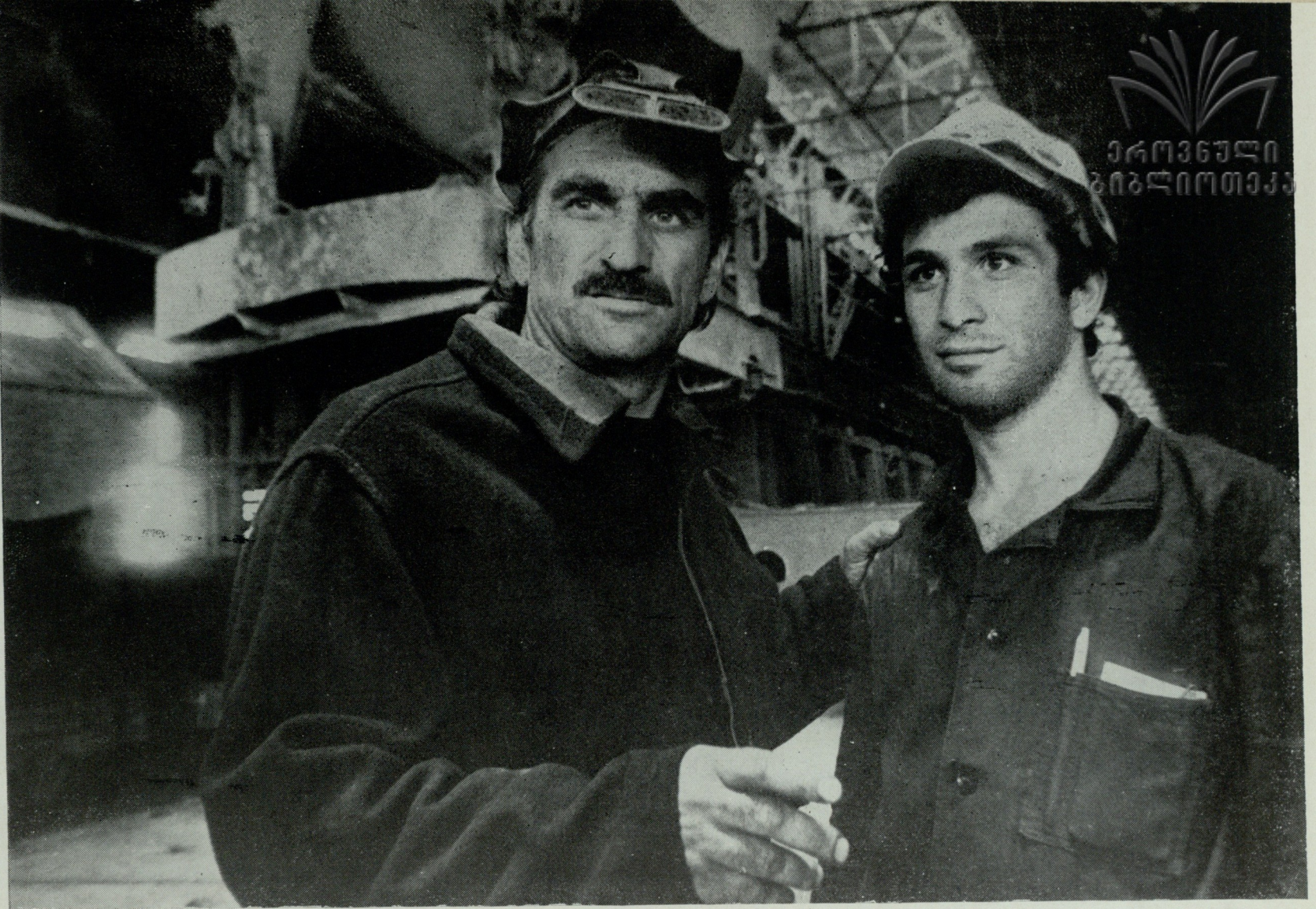
ირაკლი ოქროპირიძე

საბჭოთა კავშირის სახალხო არტისტი,
კომპოზიტორი ანდრია ბალანჩივაძე.

ქვეყნის
საბჭოთა

ცნობილი მეფოლადე, სოციალისტური შრომის გმირი ოთარ
ლომიძე და მისი ვაჟიშვილი ანატოლი.

ფოტო მიხეილ კვიციანიშვილისა.

მეფოლადის შეგირდები: ზურაბ ციკარიძე და ავთანდილ
ბარბაქაძე.

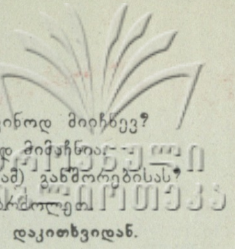
სპორტული ჯაფხული.

ფოტო მაღბაზ დათიკაშვილისა.

ლექსი

იაკობ ჯულაშვილი

- ტყეობას სამარცხინოდ მიიჩნევ?
- დიხ, სამარცხინოდ მიიჩნევ?
- რა გითხრა მან (მამამ) განშორებისას?
- მიიხრა: წადი და მოდი.

დაკითხვიდან.

შემოიჭრა იგი სულში,
ვით ნათელი დილისა,
შვილსა ჰქონდა რწმენა მამის,
ხოლო მამას შვილისა.

მუხანათმა ვერ გატეხა,
დიდხანს ტანჯა, აწამა,
თანამებრძოლთ თავდადება
აჩვენა და ასწავლა.

დავამარცხეთ მოძალადე,
გადაეჩეხეთ უღრანში
და სამშობლო ვარდად უშლის
გულს იაკობ ჯულაშვილს!

როგორ ვეწამე, როგორ დამქანცე!
ვესწრაფი წმინდას, მთაო, გადმიშვი!
გადავხვევი ანდრო ბახტაძეს,
სულში ჩავისვამ შერი რამიშვილს.

სურვილი: გაცლა — აი, ახლა დღეს,
ნურაფერს მეთყვი, ნურას დამიშლი!
მხნეობას შეეძენ ანდრო ბახტაძეს,
მით გავახარებ შერი რამიშვილს.

რომ აღმართულხარ მაღალ მთასავით,
სულში ნაღველი უხვად შეგროვდა.
შენში ვერ ვიცან ჩემი ვარსკვლავი,
შენში ვერ ვხედავ კეთილ მეგობარს.

ჰოდა, გადმიშვი, მთაო, გადმიშვი,
ახლეს წადილი, ნულარ დამიშლი!

შაქრო საადაშვილი

მთაო, გადმიშვი!..

გზას მიხშობ, დგახარ მაღალ მთასავით,
შენში ვერ ვნახე ჩემი ვარსკვლავი.

გაცლის სურვილმა შემძრა ამ დილით,
შენ კვლავ გორგობ, კვლავ იჭურბები.
ჩემი გზით მივალ, დიდი წადილით
და სიუვარულის წმინდა უფლებით.

გური ფატალავა

ჰა, მშვილდი და
ჰა, ისარი

ჰა, მშვილდი და ჰა, ისარი,
ლარი დაწუდეს ლამის არი.
ჰაპის იყო, დღეს ჩემია,
როგორც შვილი მამის არი!
ჰა, მშვილდი და ჰა, ისარი,
ლარი დაწუდეს ლამის არი.
ჩვენ ვინ მოგვცა გასაწირი,
საქართველოს საფიცარი!
ჰა, მშვილდი და ჰა, ისარი,
ლარი დაწუდეს ლამის არი.
ორგულია? ძმაც რომ იყოს,
ქორწილის დღეს მიუსწარი!
ჰა, მშვილდი და ჰა, ისარი,
ლარი დაწუდეს ლამის არი...

მამიდა

არა, სხვა მამილის
ოღა ქარვის კალთება,
როს წვიმიან ამინდით,
ცისკენ აიმართება.

როცა გალობს ყავარი,
კატა უშვებს თაროებს
და მამიდა თამარი
ფშენის სიმინდის ტაროებს.
როგორ შვენის ფაცური,
ფრთები როგორ ესხმება,
როს მეზობლის ასული
ღვინოს დაესხება.
ხშირად სევდა დაწიდავს
და ძნელია ცხოვრება,
მაშინ ცირას უასიდად
საცერს ენათხოვრება.
მერე დიდხანს კისკისებს
ცირა, ზაპი და ვარცლი...
მერე მკერდზე გიზგიზებს
თმები გადმონავარცხნი.
ლოგინს ჩუმად გაიშლის,
ქერზე ალი ნელდება
და ერთგული ბალიში
ცრემლით დაუსველდება...

რად არ მორბი,
სანატრელო?

ქარი ცოცხლობს აკაციის
ტკბილი რიგით,
რად არ მორბი, სანატრელო,
ძველი კიბით?

ჩაჰყვა თვალი საფეხურებს
ქვევით. ქვევით,
რად არ მორბი, სანატრელო,
სურის ქნევით?

რა ხანია, წალკოტების
მუდრო ბაქნებს
შემოდგომის ფოთოლცვენა
აფილაქნებს.

რა ხანია, შემოდგომა
წვეთავს სულში,
რა ხანია, ვცურავ ყვითელ
ნაკალულში.

იისფერი აჩრდილები
შორით ლანდავს,
სულ ცოტაც და მზე განთიადს
გამორანდავს.

დროა, ტკბილო, მაგ სურიდან
წყაროს ვსვამდე,
უკვე ერთი მტკაველია
აისამდე.

ქარი ცოცხლობს აკაციის
ტკბილი რიგით,
რად არ მორბი, სანატრელო,
ძველი კიბით?

ჯანიკო ბაგუნი

როგორ ბავიგო

რა ვუყო ამ ლექსს,
ატირებულს ჩვილი ბავშვივით,
რა ვუყო ამ ლექსს,
დამენათვეს ავადმყოფივით.
რა ვუყო ამ ლექსს,
საფრენად რომ ფრთა აქვს გაშლილი
და გასასროლად შემდგარია
უკვე თოფივით.

მითხარ, ძვირფასო,
დავაწერო კვლავ მისამართი?
გამოვატანო ციხფერ მტრედებს,
თეთრ ქრიზანთემებს?
როგორ გავიგო,
სხივიანი ზეცა დანათის,
თუ ისე ქრება,
ერთ ღამესაც ვერ გაათენებს.

ჰუთაისი.

კადრაქში თბილისის ქალთა საერთაშორისო ტურნირში გამარჯვებული დო-
ლოსტატი ნონა გაფრინდაშვილი.

რუმინელი დიდოსტატი მარგარეტ მურეშანი, რომელსაც გადაეცა ეურნალ
„დროშის“ პრიზი.

მშობლიური გუნების ქომაგი

უცხოელ მებოგართა
კეთილი სურვილები

ჩვენი ფართო საზოგადოებრიობა კარგად იცნობს საქართველოს ორნითოლოგიური კომისიის თავმჯდომარის, დოცენტ რევაზ შორდანიას მრავალმხრივ მოღვაწეობას. ქართველი მეცნიერის სიტყვასა და აზრს პატივს სცემენ, ანგარიშს უწყვენ მისი კოლეგები, საზღვარგარეთის ცნობილი სწავლულები, სამეცნიერო საზოგადოებები.

გერმანიის დემოკრატიული რესპუბლიკიდან ამ ცოტა ხნის წინათ მიღებულია უურნალის — „დერ ფალკე“ („შავარდენი“) ნომერი, რომელიც მოთვსებულია ცნობილი ორნითოლოგის გიუნთერ გრემპეს და ამ უურნალის მთავარი რედაქტორის ვინფრიდ ციმბალის სტატია „რევაზ შორდანია. დაბადების 50 წლისთავის გამო“.

„რევაზ შორდანია დაიბადა საქართველოს დედაქალაქ თბილისში, სახელგანთქმული ისტორიკოსების ოჯახში, — ეუბნებიან გერმანელ მკითხველს ავტორები, — მისი პაპის მამამ, თედო შორდანია, შეადგინა მრავალტომიანი მონოგრაფია „საქართველოს ისტორიის ქრონიკები“, ქართული გრამატიკა. მამა — პროფესორი გივი შორდანია, საფრანგეთის ისტორიისა და მისი რუსეთთან ურთიერთობის სპეციალისტი, თბილისის უნივერსიტეტის შუა საუკუნეების ისტორიის კათედრის გამგეა, რევაზის დედა — ბარბარე შორდანია — ხელოვნების მცოდნეა.

1958 წელს რევაზ შორდანია იქროს მედალზე დაამთავრა თბილისის პირველი სკოლა და უნივერსიტეტში შევიდა. 1952 წლიდან მან სერიოზულად დაიწყო მუშაობა ორნითოლოგიაში, დადიოდა საქართველოს მუზეუმში (ყოფილ კავკასიურ მუზეუმში) პირველ ქართველ ორნითოლოგთან ივანე ჩხიკვიშვილთან. 1958 წელს „ფალკემ“ პირველად დაბეჭდა მისი მრავალწლოვანი დაკვირვებები ქალაქის მერცხლების ბიოლოგიაზე.

უნივერსიტეტში სწავლისას იგი იყო სტუდენტთა სამეცნიერო საბჭოს თავმჯდომარე. უნივერსიტეტის დამთავრების შემდგომ მუშაობა დაიწყო საქართველოს სახელმწიფო მუზეუმში.

უკვე ოც წელიწადზე მეტია, ქართველი მეცნიერი ბრიტანეთის ორნითოლოგიური კავშირის წევრია. 1962 წელს გამოიცა მისი მონოგრაფია მცირე კავკასიონის ორნითო-

ლოგიაზე (საქართველოს სსრ ფარგლებში). მერე მან დაბეჭდა კიდევ შვიდი წიგნი.

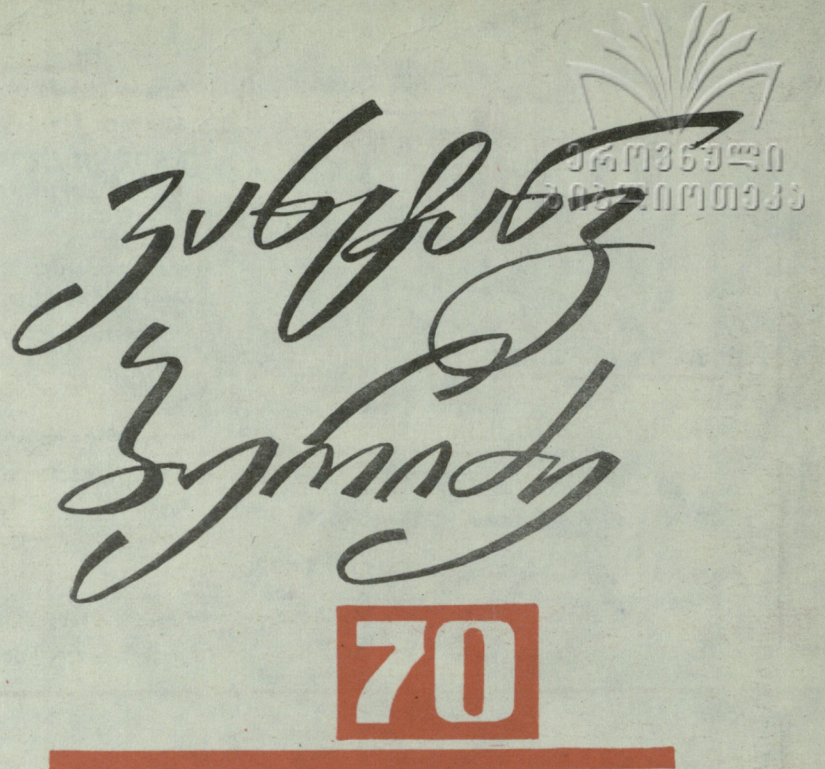
რევაზ შორდანია 50-ზე მეტი სამეცნიერო და 100-მდე სამეცნიერო-პოპულარული სტატიის ავტორია სვანეთის, სამეგრელოს, კოლხეთის დაბლობის, ქართლის, ლაგოდეხის ნაკრძალის ფრინველებზე. ამის გარდა, მასვე ეკუთვნის ქართული საბჭოთა ენციკლოპედიისათვის დაწერილი 200-ზე მეტი სტატია ფრინველებზე.

1968 წლიდან რევაზ შორდანია თბილისის უნივერსიტეტის ზოოლოგიის კათედრის დოცენტია, აქ მან საქართველოში პირველად დაიწყო ორნითოლოგიის კურსის კითხვა.

რ. შორდანია ბევრს მუშაობს ბუნების დაცვის საკითხებზე. არის საქართველოს სსრ ბუნების დაცვის სახელმწიფო კომიტეტისა და საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ბუნების დაცვის კომისიის წევრი, თბილისის უნივერსიტეტის გარემოს დაცვის პრობლემური ცენტრის ხელმძღვანელის მოადგილე, უნივერსიტეტის მრამების რედაქტორის მოადგილე, გამომგებებს „საქართველოს გარემოს დაცვა“ რედაქტორი, მრავალი საბჭოს წევრი. ვიმედოვნებთ, რომ ჩვენი საქმიანი ურთიერთობა ბევრ პროფესიულსა და მეგობრულ ინიციატივას ბადებს. ვუსურვებთ მას წარმატებებს შემდგომ მოღვაწეობაში ჩვენი სპეციალობისა და მისი მშობელი ბუნების საკეთილდღეოდ“.

უცხოელ მებოგართა კეთილ სურვილებს სულითა და გულით უერთდება უურნალ „დროშის“ კოლექტივი და ახალ შემოქმედებით წარმატებებს, ხანგრძლივ ჯანმრთელ სიცოცხლეს უსურვებს რევაზ შორდანიას — შესანიშნავ მეცნიერს, გულისხმიერ პედაგოგს, ჩვენი უურნალის მუდამ სასურველ ავტორს.

„დროშის“
სურვილებით

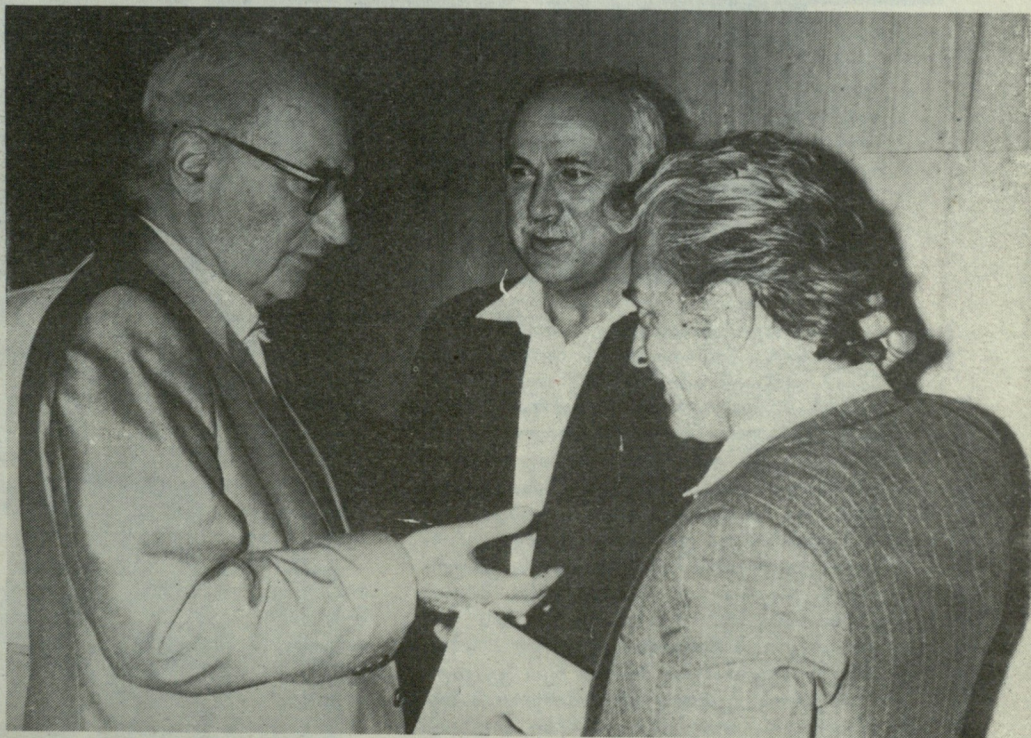

- შვილიშვილებთან.
- ვახტანგ ბერიძე და მისი მეუღლე, საქართველოს სსრ სახალხო მხატვარი ნატალია ფალავანიძე.
- ვახტანგ ბერიძე და ტურ ჯიქიაშვილი.
- ვ. ბერიძე, ლევან ჰილაშვილი და თამაზ სანიკიძე.
- ვ. ბერიძის წიგნები დასტამებული საბჭოთა და საზღვარგარეთის გამომცემლობებში.

ქართული ხელოვნების შესანიშნავ მკვლევარსა და მოამაგეს, საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის წევრს, მეცნიერების დამსახურებულ მოღვაწეს ვახტანგ ფალავანის ძე ბერიძეს დაბადების 70 წლისთავი შეუსრულდა. ამ თარიღთან დაკავშირებით იგი დაჯილდოვდა შრომის წითელი დროშის ორდენით.

უურნალ „დროშის“ სარედაქციო კოლეგია ულოცავს მეცნიერს სახელოვან იუბილეს, სამშობლოს მაღალ ჭილდოს და უსურვებს ჯანმრთელობას, დიდხანს სიცოცხლეს.

მკითხველს ვთავაზობთ აკადემიკოს ვახტანგ ბერიძისადმი მიძღვნილ ფოტომოთხრობას.

ფოტო ვიძტორ ჯაიკანოვიცა.

პოეტი მიხეილ მამულაშვილის ბაღში.

ყვავილანი უეჭული სარაბი

მელა ნონევილი,

მეგობრობის მუზეუმის მაცნობი მუშაკი.

„საყვარელო შეილო საქართველოსი, ჩვენო იოსებ, გუშინ შენი თვლით ნახე რამოდენა სიმახინჯე კეთდება ამ ლამაზი არაგვის სანაპიროზე — მართალია, შე პატარა კაცი ვარ, არა მაქვს ძალა — მაგრამ გრძნობა ხომ მაქვს, რომ ეს ბალი ჩვენ სიძველეებს თიანდაზად უფენია და აქ მოსულ ხალხს არწმუნებს, როგორია ჩვენი კულტურა, მერე ხომ მცხეთა არის ჩვენი პირველი ემბაზი საქართველოს დაარსებისა. ნუ მოვიქცევით ისე, რო თქონ ჩვენ არა ვცემთ პატივს ჩვენს ძეგლებს. განა ზედაზენის მთის აფარება ან არაგვის სანაპიროს წინ რაიმე უნდა ეფარებოდეს. შენი ჭირიმე, სოსო, ჩაიცვი რკინის ქალამანი, დაუარე და შეეცადე, თუ სულ არ შეიძლება მისი მოსპობა, ზედა სართულს მაინც ნულა დაადგამენ. ეს ხომ მცხეთის მოთხრაა. იქნებ გაზეთებშიც მოათავსო, ალაღანო ხალხი. დარწმუნებული ვარ, რო ყველა შეგნებულ პატრიოტი ჩვენი ქვეყნისა აღშფოთდება, და ამგვარ სიმახინჯეს არ დაუშვებენ. ვიცი რო გაგიკვირდება ჩემი ასეთი აღშფოთება, მაგრამ მეტად გამაჯავრა ამ უწესოდ ჩადგამ სახლისა, რაც არა ვარგა, რაც უწესობაა. მცხეთა უნდა გადაიქცეს ჩვენი საქართველოს ჩირაღდნად. ყველა ქართველი ამას უნდა ცდილობდეს, ჩვენი პირველი აკვანი აქ დაირწა იმედი მაქვს შენი, რომ შენში არის ძალა, შენში არის სიყვარული ჩვენი ქვეყნისა და არა მარტო პოეტი ხარ, დარაჯი ხარ ჩვენი ძეგლებს“.

ბევრი სხვა ამონაწერის მოტანა შეიძლება ამ ბარათებიდან, მაგრამ, ვფიქრობთ, ესეც საკმარისია, როგორც მიხეილ მამულაშვილის სულში ჩასახედად, ასევე იმის გასათვალისწინებლადაც, თუ როგორ სიამოვნებას ანიჭებდა იგი თავის საყვარელ პოეტს ალალი სიტყვებითა და სურვილებით. მარტო ის რად ღირს პოეტისათვის, რომ ყვავილთა სამყაროს მესაიდუმლე აღფრთოვანებული იყო ვაჟა-ფშაველასადმი მიძღვნილი ლექსით, მას სათუთად ინახავდა თავის ბინაში ვაჟას სურათთან ერთად და თითქმის ყველა სტუმარს ზეპირად უკითხავდა:

არაგვის მთარავევბა
და ვარსკვლავებით უხვი ცა,
ბეჩავი ქუჩის ჩივილი,
ტივილი ბებერ მუხისა;
ლუბუმის გველისპირული,
ზეზვას ფარის ქრიალი
და სული, სული ქართული,
შემტევი, ქარიზხლიანი.

იოსებ ნონევილის მეგობართა და თაყვანისმცემელთა წრე არა მხოლოდ მრავალრიცხოვანი, არამედ უაღრესად მრავალფეროვანიც იყო. ამ გარემოებას პოეტის ბუნება და ხასიათიც განაპირობებდა. იგი ხომ მეგობრობდა და მხარს უჭერდა ეროვნული კულტურის ბევრ მოამაგეს, განურჩევლად ასაკისა და პროფესიისა. მუდამ გულთ ხარობდა ჩვენი კულტურის ყოველი ახალი შენაძენის გამო.

ამგვარ მეგობართა შორის იყო ყვავილთა სამყაროს მესაიდუმლე მიხეილ მამულაშვილი — იოსებისა და მისი პოეზიის უსაზღვროდ პატივისმცემელი, ძია მიშა (ასე მივმართავდით მას). სისტემატურად გვილოცავდა ახალ წელს, გაზაფხულის დადგომას, დაბადების დღეს... მისი ბარათების პირველი გვერდები შემკულია ყვავილით ან პატარა რტოთი, რომელიც შერჩეულია იმის მიხედვით, თუ წლის რომელ დროს არის დაწერილი... აი ზოგიერთი მათგანიც.

„ჩემო იოსებ! გილოცავ გაზაფხულის პირველ დღეს, იცოცხლე, იყავ ისევ ისეთი, როგორიცა ხარ, ნუ გავიგონო შენი ცუდი ნურასდროს, შეუდარებლო ადამიანი, უბრალოვ და წესიერი. შენი მიხეილ მამულაშვილი“.

„ჩვენო პოეტო, ჩემო სოსო! შენმა კალამმა დიდხანს სწეროს ის, რაც შენს გულს სურს, სიმართლის გზის მკაფავს. ჩემო იოსებ, შენი სტუმრობით ბალახიც კი ხარობს, სალამს გიძღვნის ყველა ფოთოლი, ყველა ყვავილი. ზამთარში გაზა-

ფხული მოგაქვს — სითბო, მზე. გილოცავ ახალ წელს, დიდხანს იცოცხლე, იბედნიერე, შენმა ლაღმა თვლებმა უცქიროს საქართველოს, ჩვენ კი დავტკბეთ შენი დაუშრეტელი ნიჭით. დაგკოცნი, შენი მიხეილ მამულაშვილი“.

„საყვარელო იოსებ! გილოცავ დაბადების დღეს, იცოცხლე შენი მეტყველებით, შენი აზრებით, შენი სამშობლოს სიყვარულით. შენმა ვაჟას ლექსმა მთელი მნახველები გაახარა, გააოცა და შეაყვარა შენი თავი.“

შენი მიხეილ მამულაშვილი“.

„კარგო იოსებ! რომ იცოდე როგორ ბევრჯერ გიგონებ და ვსიამოვნებ, როდესაც ჩემთან სტუმრები არიან, ვინც უნდა იყოს, ყველას ვაკითხებ ვაჟას ლექსს. ამით მეც ვტკბები, თითოეული სიტყვა ძარღვებს მიჟრჭოლებს... ასე რომ, შენ უკვდავი ძეგლი დაიდგი ამ დიდებული ლექსით...“

სოსო ჩემო, შენ თუ გინახავს, მინდორში რომ გასულხარ, ტყის პირას კაკაბის კაკანი: როგორი სასიამოვნო, ბუნებრივი ხმა გესიამოვნება, ძარღვები დაგაწყდება, დაგავიწყდება ყველა ის, რაც შენს გულს სტანჯავს. — აი შენი ლექსიც ასე ღვთაებრივია... შენ რომ სიმდიდრეში გაზრდილი ყოფილიყავი, ასეთი მოყვარული და ქომავი ქვეყნისა ვერ იქნებოდი. ვაშა იმათ, ვინც სიღარიბით გაიკაფავს გზას და სამშობლოს გაახარებს და აყვავებს. მე ვსიამოვნებ შენი კარგი ნამდვილი ადამიანობით.

შენი მიხეილ მამულაშვილი“

ეროვნული
ბიზლირიცა

გორა, ერწო და ღუშეთი,
თუშეთი, გუდამაყარი,
ბურჯები ბანტრიონისა,
ურყევი, ლიბომაგარი;
ფშავის შრიალა ფშანები,
შევეები, შენი ჩარგლულა, —
შეპკარი, შეახმინანე,
შეაქორილე ჩანგურად.
შენი ხურჯინის ჭირიმე,
განა ამგვარი სხვაც არის?..
შიგ ხმიადები კი არა,
გქონია მთელი სიცოცხლის,
მარადისობის საგზალი...

112
ქ1

ჩვენ ხშირად ვიყავით ძია მიშასთან.
საზღვარგარეთიდან თუ მომქე რესპუბ-
ლიკებიდან ჩამოსულ ყველა სტუმარს ბო-
ლოს მის ზღაპრულ ბაღს ვათვალიერებ-
ნებდით. ძია მიშას უზომოდ უყვარდა სტუ-
მარი, განსაკუთრებით კი პოეტები და ხე-
ლოვნების მსახურნი!

მადლიანი მასპინძელიც გახლდათ. არა-
სოდეს მავიწყდება მისი კეთილი, ბავშვი-
ვით მორჩილი და დაუღლეო თვალები,
ყოველთვის რომ სიყვარულითა და სიკე-
თით იყვნენ აღსავსე და სტუმართ განწყო-
ბილების ამოკითხვას ცდილობდნენ. მი-
ხეილ მამულაშვილი განსაკუთრებულ პი-
როვნებად ჰყავდა მიჩნეული იოსებ ნო-
ნეშვილს და მისადმი პატივისცემას და
მოკრძალებს ყოველთვის საგანგებოდ
გამოხატავდა. მინდა გავიხსენო, როგორი
გულისტკივილითა და სიყვარულით გამო-
ეთხოვა იგი ბუნების დიდ ქომავს:

სვეტიცხოვლის ბებერ გალავანთან
მოხუცი მეყვავილე დავმარბეთ...
თურმე სიკვდილის წინ,
ისე, ვით ახალგაზრდამ,
ჩაიცვა, დაიხურა, გალამაზდა,
ჰკოცნიდა ვარდებს და ბალახებს.
მისგანვე მსმენია, რომ სიკვდილ-
სიცოცხლე

ალალი და-ძმანი არიან
და როცა სიკვდილი გეწვევა...
იმ ოხერს
ლამაზად არ შეხვდე,
თამამად არ შეხვდე,
ამაყად არ შეხვდე,
ბრაღია...

ძველი კაცი იყო და ძველით ახალ წელს
მოუხმეს იმ ქვეყნის ზარებმა,
მცხეთა მისმიერმა ვარდებმა
დახანძრეს,

ეს შუქი ალაგზნეს
სულეთის წკვარამ გზებს,
შუქად დაადგება და დაემგზავრება.
მუდამ ბილილებით სავსე უბეებით,
წლებით წელმოხრილი, გამხდარი,
იდგა ბაღის კართან, თითქოს —

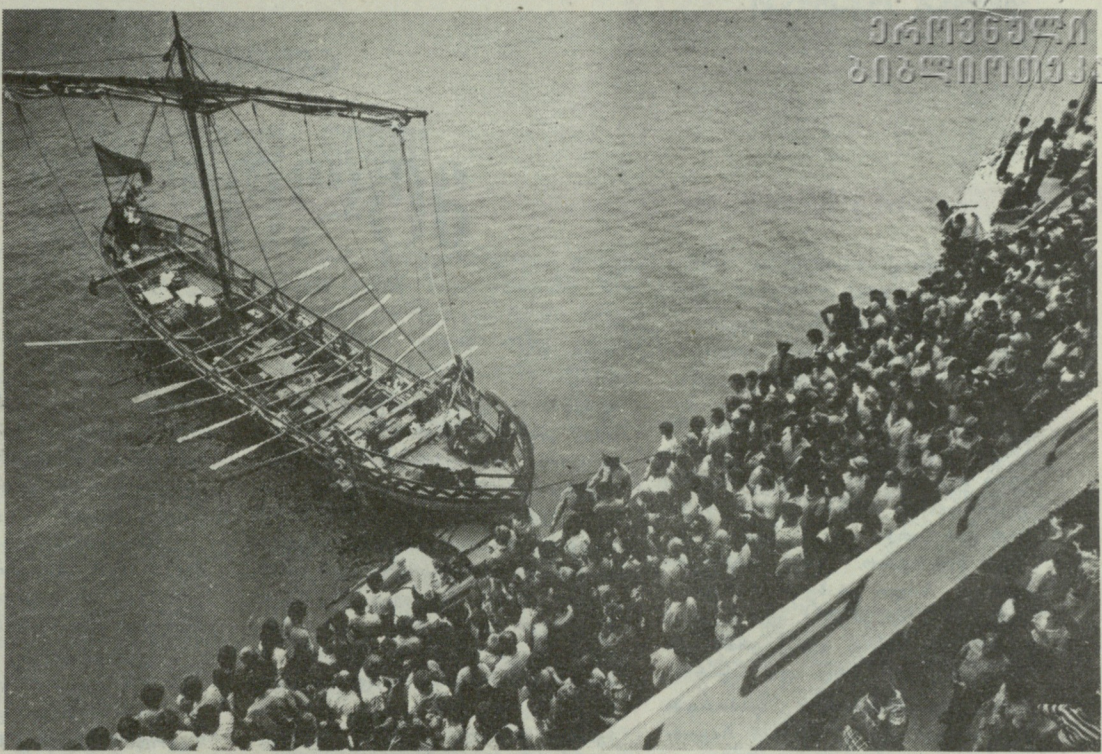
უბერები,
მაგრამ ჩასდგომოდა თვალითა უბეებში
დროის ქარიშხალი მსახვრალი.

სურდა უკვდავების ყვავილი ეპოვა,
ამბობდა: ვიშრომით, მოვებუნოთ,
აქ არის...

მთელი დღე წალკოტში მზე ჰყავდა
მეგობრად,
მთვარეც ვარსკვლავეთის მებაღე ეგონა,
მთვარე, ვით საწუთრო, ძველი და
ახალი.

...ახლა უკვდავების ყვავილი ნანატრი
იქნებ მის საფლავზე კიაფობს...
ალბათ ეს არის სამარის კარამდის
ეძებე...

ეცადე მიაგნო...

ქართველი ხალხი გულთბილად შეხვდა
ახალი დროის არგონავტებს. „არგოს“
ინტერნაციონალურმა ეკიპაჟმა, რომელ-
საც ტიმ სევერინი მეთაურობდა, მითო-
ლოგიური გმირის, იაზონის მიერ ზღვით
გაკვალილი გზა გააცოცხლა.
არგონავტთა მოგზაურობა მსოფლიო
საზოგადოების ყურადღების ცენტრში მო-
ექცა.

ქართველმა სწავლულებმა და ბერძენმა
არქეოლოგებმა ბევრი საინტერესო მასალა
დააგროვეს. ამ მოგზაურობამ ტიმ სევე-
რინს ნათელი წარმოდგენა შეუქმნა ჩვენს
წელთაღრიცხვამდე მეორე ათასწლეულის
კოლხეთზე — მაღალი კულტურის, განვი-
თარებული მეტალურგიისა და სოფლის
მეურნეობის ქვეყანაზე.

- „არგო“ ფოტის ნავსადგურში.
- ტიმ სევერინი ქართულ ჩოხაში.
- გულთბილი შეხვედრა ვანში.

ფოტო ა. რუხაძისა და ვ. სოკოლოვისა.

სახელი და ღიღება თქვენ, კვირვასო ნინო!

ერთმანეთის მიყოლებით ცოცხლდება გარდასულ დღეთა მოგონება.

1921 წელი. დედის ალერსს დანატრებული ნინო მესხი იმ წელს ქუთაისის თამბაქოს ქარხანაში მუშად მიიღეს. მორიდებული ქალიშვილისათვის კოლექტივში არც სიტბო და უკლიათ, არც მზრუნველობა და ცოდნის მიღებაშიც გაუმართეს ხელი.

ჭერ კომკავშირელი გახდა, მერე, როცა ნინომ სალამოს საშუალო სკოლა დაამთავრა, დედაქალაქში გაამგზავრეს.

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი წარჩინებით დაამთავრა. გაემგზავრა მოსკოვს, ასპირანტურაში მოეწყო, მაღლე დისერტაციაც დაიცვა და შინ ბიოლოგიურ მეცნიერებათა კანდიდატის ხარისხით დაბრუნდა.

საქართველოს კომპარტიის ცენტრალურმა კომიტეტმა მცოდნე და უნარიანი ახალგაზრდა ონის რაიონის მიწვანის გამგედ მიავლინა. ნინო მესხის არქივში ინახება რამდენიმე მადლობა, მან ონის რაიონში მიწათმოქმედების სწრაფი და საუკეთესოდ წარმართვისათვის რომ დაიმსახურა.

...იმ საბედისწერო ღამეს, ნინო ონის მაღალმთიანი ზონიდან რაიონის ცენტრში ბრუნდებოდა. დაღმართზე ცხენს ფეხი დაუსხლტა. ნინო უნაგირიდან გადმოვარდა, ლოდს დაასკდა და მენჯ-ბარძაყის ძვალი მოიტეხა.

მორჩა! ყველაფერი თითქოსდა უკვე დამთავრებული იყო, მაგრამ ნინო არ შემდრკალა. სულის სიმტკიცემ, ჭირსა შიგან გამავრებამ მას უჩვეულო ძალა და შემართება შემატა.

სარეცელიდან ყავარჯნით წამომდგარი ნინო რამდენიმე თვის შემდეგ საგურამოს სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკუმს ჩაუდგა სათავეში.

საქმემ წარმოაჩინა. 1938 წელს ნინო მესხი დააწინაურეს და თბილისის ზოოვეტერინარული ინსტიტუტის დირექტორად დანიშნეს. იგი პირველი ქართველი ქალი იყო, რომელიც უმაღლესი სასწავლებლის ხელმძღვანელი გახდა.

არ დაცხრა, ავადმყოფობას არ შეუშინდა.

მოემზადა, მოეწყო თბილისის სამედიცინო ინსტიტუტში და ისიც წარჩინების დიპლომით დაამთავრა.

არც ეს იკმარა. სამუშაოსაგან მოუწყვეტილ, 26 კომის-

რის სახელობის კომუნისტური ინსტიტუტის სტუდენტი გახდა.

სად არ მუშაობდა: სამედიცინო ინსტიტუტის კათედრაზე, დმანისის რაიონის სამშობიარო სახლში, ქალთა კონსულტაციის მთავარ ექიმად, თბილისის ჩვილ ბავშვთა სახლის მთავარ ექიმად, თბილისის ოქტომბრის რაიონის ბავშვთა ინფექციური განყოფილების გამგედ...

— პარტიაში ყოფნის რამდენი წლის სტაჟი გაქვთ? — სიტყვას ვურთავ მოგონებებში ჩაფლულ ნინოს.

— სამოცი.
ნინო დაცურებულ ყავარჯენს ასწორებს და ზღვას გადასცქერის.

ვეტერანებისთვის აქ დასვენების კარგი პირობები შეუქმნიათ. ყველგან წესრიგი სუფევს, ყველაფერს მზრუნველი ხელი ეტყობა.

— რაც შემეძლო, ერთგულად ვემსახურე ხალხს...

ხმადაბლა ამბობს ფიქრებში წასული ნინო მესხი.

ეს სამსახური უკვალოდ არ დაკარგულა. ამაგდარმა ქალმა მშრომელთა დიდი პატივისცემა და უანგარო სიყვარული მოიხვეჭა.

პირა კუპრაშვილი

— არა, არაფერი, ისე ვიკითხე... თქვა კაკიტამ და ნელა გაუყვა დერეფანს.

ერთ მშვენიერ დღეს, მორიგი ჩამოვლის კაკიტამ მისი აზრით საეჭვო ოთახში შეიხედა. ოთახში რამდენიმე ქალი და ერთიც ორმოცდაათ წელს გადაცილებული, თმაგაპუტული და ყუბჩაგარდნილი მამაკაცი იჯდა. ფანჯარასთან მაგიდა იდგა. იმ მაგიდასთან ერთი გაფაშფაშებული დედაკაცი იჯდა და ბარაქიანად აბოლენდა. ყველანი მას შესცქეროდნენ, როგორც ჩანს, რაღაცა საინტერესოს ჰყვებოდა. კაკიტას შემოსვლა მხოლოდ მაშინ შენიშნეს, როცა ამ თმაგაპუტულმა მამაკაცმა პირდაპირ მჭლომ დედაკაცს ანიშნა. ეს დედაკაცი ამ ოთახის უფროსი იყო.

იცნო ქალმა კაკიტა. იცნო და მოკლედ მოუჭრა:

— ამხანაგო, ეს ქალი ჩვენი მოსკოველი სტუმარია და როგორც ნებაგ ისე მოიტყევა. შეგიძლიათ მიბრძანდეთ და ამბაკოვიჩის (დირექტორის) მოახსენოთ.

ეს ბოლო სიტყვა ისე დამცინავად თქვა, რომ კაკიტას ჭერ მარჯვენა უხრე მოედო ცეცხლი, ხოლო მერე მარცხენაზე. საერთოდ, კაკიტას წყენაცა და სიხარულიც მარჯვნიდან მარცხნივ უვიტარდებოდა. უხერხულად შეიშოშოშნა კაკიტა, რადგან დანამდვილებით არ იცოდა, სტუმრებზეც ვრცელდებოდა თუ არა ადამიანის ჯანმრთელობისათვის საჭირო ესოდენ ჰუმანური კანონი. რაღა ეთქმოდა. ეშმაკიც ვერ გარკვევდა, ამხელა დაწესებულებაში ვინ მასპინძელი იყო და ვინ სტუმარი, თანაც მოსკოველი. რაღაც ჩაილულულა და კარები გამოიხურა.

ქალების კისკისი მოაწედა შიგნიდან კარებს. დერეფანს გაუყვა და იწერით სხვა ოთახის კარი შეადო. ოთხი ქალი უჭდა ოთხ მაგიდას. სამნი აბოლენდნენ, ხოლო მეოთხე გაჯეთზე გადმობრუნებულ უავის ფინჯანის დაწრეტას ელოდა. იგი ამ დერეფანში ცნობილი ყავაზე მომარჩიელი გახლდა. გაუთხოვარი იყო და გათხოვების იშვლი აღარც ჰქონდა, ამიტომ მთელი ნიქითა და შესაძლებლობით თავისუფალ ცხოვრებას ეწეოდა. მარჩიელო-

ბისა და სხვადასხვა ქალური თვისებების გამო თანამშრომლებში და განსაკუთრებით იმ ოთახში, სადაც იგი 15 წელი ერთ მაგიდასთან იჯდა, დიდი ავტორიტეტი დაემსახურებინა და კიდევაც იყენებდა. ქალაქში დღენიადავ დადიოდა. ახალი ჭორებითა და სხვადასხვა საინტერესო ამბებით დატვირთული იმ დღეს თუ არა, მეორე დღეს დაბრუნდებოდა ხოლმე და შესვენებაზე ცხოვრების გარდაქმნის პრობლემებზე მსჯელობდა.

— მობრძანდით. ბატონო კაკიტა... აგერ, აქ დაბრძანდით! — წამოდგა ერთ-ერთი მათგანი და სკამი შეაგება. მერე კი ყველამ ერთხმად წამოიძახა:

— კი, ბატონო, სიგარეტს ვეწვეით. ყავასაც ვსვამთ, ელექტროლუმელიც გვაქვს, წესრიგს არ ვემორჩილებით, მაგრამ, ძვირფასო ადამიანო, რა ვქნათ? ქალები ვართ, ჩაცმა-დაბურვა გვინდა, ცხოვრება გვინდა, თუ არ ვიპორავთ, დავკვებით... ერთხელ მოვდივართ ამქვეყნად, მეორედ ვილაგავაჰყავანებს... თქვენც ასევე, კაკიტა საყვარელო, განა თქვენ კი მეორედ

მოხვალთ... რატომ უნდა ავუშალოთ ერთმანეთს ნერვები. არ ჯობია, ტუბილად ვიყოთ, თბილად ვიყოთ, გვიყვარდეს ერთმანეთი. თქვენ გაასწორებთ ბატონო კაკიტა, ამ დაწესებულებას? ეს დირექტორიც, ასე რომ ფაფხურობს, დღეს არის და ხვალ ვინ იცის, ვინ მოვა. მობრძანდით აგერ „მალბორო“ მოსწიეთ, ყავა მიირთვით... დაავიწყდა კაკიტას კაკიტა რომ იყო, — სახანძრო დაცვის უფროსი, რამდენიმე სიგელითა და ორი მედლის კავალერი. გაახსენდა ცოლ-შვილი, მეზობლები, საცივი და თავისი ზღვით დაწურული შავი ღვინო, ლედვის ხე, სამურაბე ქილები, სხვაც მრავალი და მოლბა კაკიტა... მოტყუა კაცი, თვალზე ცრემლი მოერია...

ამის მერე არავის უნახავს კაკიტა თავისი კაბინეტთან თანამშრომელთა შესამოწმებლად გამოსული. იქდა თავის მაგიდასთან, წითელ ფანჯარს უაკუნებდა და ელოდა, მაგრამ რას ელოდა უკვე თავადაც არ იცოდა. იქნებ იცოდა კიდევაც, მაგრამ აღარ სჩეროდა.

კოთხეცა

კოთხეცა

— ზოგიერთს კი აქვს ამის საშუალება, არც ღვინო და არაუი სწყენთ, — ცალყბად ჩაიცინა ნიკომ. — დაღვეენ და მეორე დღესაც კამფეტით არიან.

— უ-უჰ, რა სისულელე ჩავიდინე! — გაბომ საფეტქლები მოისრისა.

— სად დალიეთ? — იკითხა ნიკომ და, ცოტა არ იყო, შურით გახედა ამხანაგებს.

— იაკობასთან, სასადილოში. ერთი მაგისი... — ბრაზით ჩაიდუღუნა გაბომ. — კაცო, ეს რა დაგვალევინა ამისთანა?

— ან რამდენი წაიღო, როგორ იანგარიშა? — დაუმატა კიუტმა და ნიკოს გადახედა. — ბიჭო, ფული ხომ არა გაქვს, საღამოს დაგიბრუნებდი...

— საიდან? — მხრები აიწურა ნიკომ. — მე ხომ გუშინ არ მიმუშავია.

კიუტმა ცალყბად ჩაიცინა.

— ოთხი მანეთი მაქვს, — გაეცინა ნიკოს. — ეს ოთხი მანეთი თუ თქვენს გასაჭირს უშველის, ჩემი თავი გენაცვალთ.

— ბიჭო, ოთხი მანეთით შევიდე სასადილოში? კარგად შეინახე, არსად დაგეკარგოს ეგ „თანა“.

— დიდი სიამოვნებით მოგართმევდით მეთხაც, რომ მქონდეს.

— ეეჰ, გამონდეს მაინც დროზე ვინმე! — ერთხელაც მოისრისა გაბომ საფეტქლები. შემდეგ კარადის უკრა გამოაღო და ვაშლი იმოვა. ხალათის კალთით გაწმინდა, შეატარია ხელში და გახლჩა მოუნდომა. ეწვალა, მაგრამ ვერაფერი გააწყო, ვეღარ გახლიჩა ნაღვინევა ვაშლი.

— დანა არ გაქვთ? — იკითხა და კიუტისკენ შებრუნდა. — მოიტა, ვაშლი ვჭამოთ.

— არა, — უხალისოდ შეატრიალა სავარძელი კიუტმა, ზურგი შეაქცია.

— მარო! — ახლა დამლაგებელს მიუბრუნდა გაბომ. — მარო, მათხოვე დანა!

— დანა რომ მქონდეს, ქე გამოვიპირიდი ყელს თქვენი შემყურე, — უპასუხა უკმეხად მარომ.

— შე ქალო, ამისთანა სიკეთეს თუ იწამ, აგერ სამართებელს გათხოვებდი...

— შენც მოისვენებდი და ჩვენც. — დასძინა ნიკომ.

სიჩუმე ჩამოწვა.

კიუტმა, მოულოდნელად სავარძლის საიდაყვეებს ხელი დაჰკრა, წამოდგა და ლექსი თქვა.

„მუამბერე ამუსერი ნოეში პელეტი ოღასია“...*

გაბომ და ნიკომ ღიმილმორეულნი მიაცირდნენ ამხანაგს, მაგრამ როცა ლექსი ჩაათვაჯა მაინცდამაინც არ აღფრთოვანებულან. ალბათ, უფრო მაროს ხათრითაც.

— ეეჰ, მე ახლაც მთვრალი ვარ, — უხალისოდ ჩაიქნია ხელი კიუტმა. — ჭერაც ვერ გამოვსულვარ წუხანდლიდან...

საღალაქოში ჰალარა, სიმპათიური გარეგნობის კაცი შემოვიდა. წამით კარებთან შეეყვანებულმა, დარბაზში მყოფნი შეათვალიერა და შემდეგ მიესალმა.

დალაქები წამოდგნენ, საღამუე თავაზიანი საღმითვე უპასუხეს. კიუტმა კი ჰალარას ხელი ჩამოართვა, მოიკითხა. გაბომ და ნიკომ შებრუნდნენ. ჰალარა კიუტთან იპარსავდა წვერს.

— წვერი მინდოდა გამეპარსა, — თქვა შემოსულმა, — აფხაზეთში მივდივარ ქორწილში.

— მობრძანდი! — კიუტმა ნელა, აუჩქარებლად გამოაჩინა სავარძელი და საპარსი ხელსაწყოების ამოღებებს შეუდგა უკრიდან, — ვისი ქორწილია? — იკითხა საქმეში გართულმა.

* რა ამბავია ამდამ ნოეს დიდ ოღაშიო...

ახალი ამბების ცოდნა ალბათ, ისევე აუცილებელია დალაქისთვის, როგორც პროფესიული ოსტატობა.

— ქორწილი? ერთი ჩემი მეგობარი კაცია, ზაური ავიძბა... მისი ნათესავისაა, — უპასუხა ჰალარამ. — უჰ, რა ჯობია აფხაზურ ქორწილში ქიეფს! — თქვა გაბომ.

— შამფურზე აშიშინებული ერჯის კუპატები!..

— ფაშა-ფუშკი რომ გაუღის შიგბროწეულს, აა? — დასძინა ღიმილით ნიკომ.

— ჩვენ კი „სალიანასა“ და მუავე ღვინოს გადავყვით წუხელ...

— საინტერესოა, ექნებათ ქორწილში კუპატი?

— აფხაზეთში ექნებათ, სტუმრებს მაინც მიაართმევენ.

— არა მგონია, ქორწილში კუპატი აუცილებელი არაა, — თქვა კიუტმა.

— კიუტი ხომ აფხაზური გვარია, შენ საიდან შეგარქვეს? — ჰკითხა ღიმილით ჰალარამ.

— მამარემს ბევრი აფხაზი მეგობარი ჰყავდა და ერთ-ერთი მათგანის ხათრით.

— კარგია!

ჰალარას შალვა ერქვა. ამაყი, ყველაფერში გარკვეულ-გაგებულნი ვაუკაცი იყო. მან საღალაქოში შესვლისთანავე შენიშნა, კიუტს ხელები რომ უკანკალებდა და სავარძელში ჩაჭდომას უკვე აღარ ჩქარობდა, მაგრამ უცებ შებრუნება და წასვლაც ეუხერხულა, რადგან ისიც ნახა, კიუტმაც რომ შენიშნა მისი ყოყმანი.

— მეცით პატივი, — მიმართა დალაქებს, — აგერ გვერდით სასადილოში შევიდეთ და ას-ახი გრამი გადავკრათ. მეც დაბეული წამოდექი, იქნებ გამომავეთოს.

დალაქებმა ერთმანეთს გადახედეს.

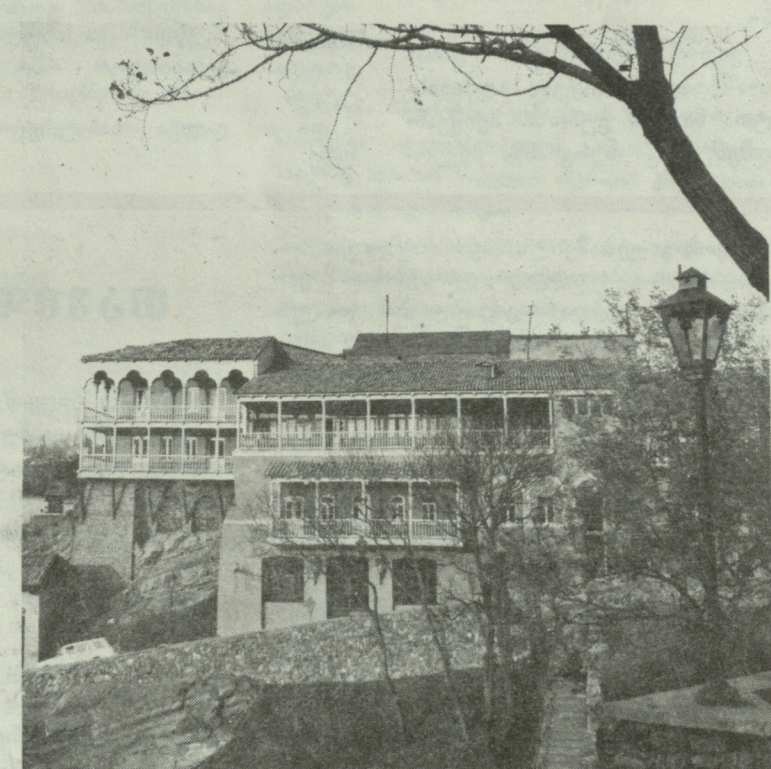
— ჭერ იმ საქმეს მოვრჩეთ, რისთვისაც მოსულხარ, — უპასუხა კიუტმანთ კიუტმა. გაბოს ანიშნა, შე-

ნი ადგილი დაიკავებო, სავარძელთან.
 — აჰ, რა მერქარება! — ხელი ჩა-
 იქნია შალვამ. კარებისკენ გაემარ-
 თა, — ჰა, წავედით? — იკითხა.
 — კიუტმა ამოიხვნეშა. ნელა, უხა-
 ლისოდ გაიხალა ხალათი.
 — რახან არ იჭერებ... — ჩაილა-
 პარაკა შუბლშეკრულმა, — კარგი,
 მოვბრუნდებით და სულ სისინ-სისი-
 ნით გაგაბრახავ.
 — რა თქმა უნდა, განა არ ვიცი
 შენი ხელი? — დაუმოწმა შალვამ.
 სასადილოში სამნი შევიდნენ. ნი-
 კო არ წასულა. სამუშაო საათები
 უკვე დაიწყო და სადღაპოს უპატ-
 რონოდ მიტოვება არ ივარგებდა.
 სასადილოს წაგრძელებულ, ვიწრო
 დარბაზში, კუთხის მაგიდას შემოუს-
 ზდნენ.
 შალვას უხაროდა გუნებაში ასე
 ადვილად რომ დაუსხლტა სამარ-
 თებელს. არ უნდოდა, სახედაფხაჰ-
 ნილი წასულიყო ქორწილში.
 არაყი და მინერალური წყალი შე-
 უკვეთა მიმტან ქალს.
 — რა შეეკამოთ? — იკითხა შემ-
 დემ.
 — მე პირადად, არაფერი. — თქვა
 გაბომ. — არაყს ჩავცეცხლავ და
 გავვარდებო.
 — რას ჰქვია „გავვარდებო“, რამე
 შევაწვევინოთ, იქნებ კუპატიც ჰქო-
 ნდეთ! — ამჯერად კიუტს შეხედა
 შალვამ. — შენ მაინც ამოიღე ხმა,
 მე მერიდებით, შე კაცო?
 — რატომ სწუხდები, — კიუტმა
 ამოიხვნეშა, — დავაყოლოთ რამე
 მსუბუქად, სხვა არაფერია საჭირო.
 — ახალი ხორცის კარგი, წიწაკი-
 ანი ხარჩო გვაქვს! — გამოსძახა

მზარეულმა. იმას კიდევ გაფიფინე-
 ბული უღვაშები გამოეყო სამზარე-
 ულოს პატარა სარკმლიდან და დიდი
 ცნობისმოყვარეობით იყურებოდა
 დარბაზში.
 — მოიტა ხარჩო, — შალვას გაუ-
 ხარდა, — ყველი და მუვეც მოა-
 ყოლეთ.
 — მოგართმევთ! მზარეული დიშ-
 ილით მოშორდა სარკმელს.
 არაყი ჩამოასხეს. მწვანილი, ყვე-
 ლი და მუვეც მოიტანა ქალმა და მა-
 დისმომგვრელი სუნიც აფორიაქდა
 სუფრაზე.
 — აბა, გაგვიმარჯო-ოს! — შალ-
 ვამ ჰქია ასწია.
 — კარგად ვიყოთ!
 — ღმერთი იყოს ჩვენი მფარვე-
 ლი, — დაუმატა კიუტმა.
 ხარჩო მართლა კარგი გამოდგა,
 მოეწონათ. გაბომ და კიუტი იღნავ
 გამოცოცხლდნენ, ფერზე მოვიდნენ.
 როცა თითოც ჩამოასხეს, შალვამ
 ბოთლი შეათვალიერა. არაყი ცოტა
 ჩარჩენილიყო, სამად არ გაიყოფოდა.
 — ერთიც მოგვითანეთ. — მიმ-
 ტან ქალს ბოთლზე ანიშნა.
 წამით გაბომაც შეავლო თვალი
 ბოთლს, მაგრამ არაფერი უთქვამს.
 კიუტმა კი ხელები გაასხავა.
 — ოჰ, შალვა, თუ ძმა ხარ, ნუ
 იზამ ამას!
 — დავლიოთ თითოც... შე კაცო,
 აბა, ეს ახი გრამი ის ხომ არაა, წა-
 მალი?
 კიუტმა დაკვირვებით ჩახედა თვა-
 ლებში და ამოიხვნეშა. შემდეგ, ხე-
 ლი ჩაიქნია.
 მესამე ბოთლი რომ დაილია, გა-

ბომ სუფრის წვერებს გადახედა და
 ხმადაბლა სიმღერა წამოიწყო. შალ-
 ვა მაშინვე აპყვა:
 „მალა ცაში ავფრინდები,
 გადმოვხედვ ქვეყანას,
 მაგრამ ვერსად ვერ ვიპოვნი,
 ჩემი სამშობლოსთანას...“
 კიუტი უხმოდ იჭდა. მოლუშული
 უსმენდა. შალვამ წამით თვალი შე-
 ავლო, — „აწი, ტიფი ჩაგიჭდა სავა-
 რძელშიო,“ — გაიფიქრა და ტკბი-
 ლად გაუღიმა.
 — რა იყო? — კიუტს გაეცინა.
 — არაფერი! — თვალები აარიდა
 შალვამ.
 ცნობისმოყვარე მზარეულის ფი-
 ფინა უღვაშში ისევ გამოჩნდა სარ-
 კმელში. ამჯერად ტაფაში ჩაშუშული
 „ოსტრი“ გადააწოდა მიმტანს.
 — შეგიკამე ღიმილი! — შეუბ-
 დვირა კიუტმა. — მოხურე ეგ ფან-
 ჯარა, სხვა საქმე არა გექვს?
 — ეგაა ჩემი საქმე. — მზარეულს
 გაეცინა.
 — მოხურე-მეთქი! — „გაბრაზ-
 და“ გაბომ. კიუტს გადახედა.
 კარგა ხნის შემდეგ მიაცილა „ბი-
 ჰევი“ შალვამ სადღაპომდე.
 — აბა კარგად გნახეთ! — უთხრა
 დინჯად კარებთან მისულმა და საათს
 დახედა.
 — წვერი? — ჰკითხა კიუტმა.
 — რა წვერი!
 — არ იპარსავ?
 — აა, წვერი?... შემოგივლი ერთ...
 საათნახევარში, — შალვამ წვერზე
 ჩამოისვა ხელი.
 — შემოდი. სულ ხუთი წუთის სა-
 ქმეა, გაიპარსავ და წახვალ.
 — აჰ, აწი უკვე მაგვიანდება.
 — კი მარა...

— უნდა წავიდე, კაცი მელოდებო
 ერთი, — გაუღიმა შალვამ.
 კიუტმაც გაუღიმა.
 — მოიწმინდე ტურჩები, რაცხა ნა-
 მცეცი შეგრჩენი, — ფაქრის შემ-
 დემ მზრუნველად.
 — ოჰ, — შალვამ მადლობასავით
 წამოიძახა და თეთრი, გაქათქათებუ-
 ლი ცხვირსახოცი ამოიღო.
 კიუტმა კი ეშმაკური რაღაცა ჩა-
 ილაპარაკა და, გაოგნებული შალვა
 სანამ რამეს მოიფიქრებდა პასუ-
 ხად, გამბიარულბული გაუჩინარდა
 კარებში.
 — ოჰ, მე შენი... ცხვირი შევარ-
 ცხვინე, შენი! — ესლა დაადევნა
 შალვამ. მიმოიხედა. კიდევ კარგი,
 ირგვლივ რომ არავინ იყო.
 სადღაპოს გამოხურულ კარებს
 ერთხელაც შეავლო თვალი ღიმილ-
 რეულმა და ქუჩის მეორე მხარეს,
 ჰაღრების ხევისკენ გაემართა.
 — სულ ეშმაკებოთა აქვს სახე
 ის გაბერილი მუცელი, — უთხრა
 გუნებაში ვილაცას და ამოიხვნეშა.
 კიდევ კარგი, რომ დალაქია, არ უს-
 წავლია მაგ მაიმუნს, მაგას...
 ბულვარის ბოლოს, მერხზე ჩამო-
 ჯდა.
 — უჰ, კი კაცო, ამაში სწორედ
 რომ ღმერთმა „გადმოგვხედა“, —
 დაუმოწმა იმ „ვილაცამ“ და შალვას
 ხმამალა გაეცინა... მერე შემცბარ-
 მა მიმოიხედა.
 ბოტანიკური ბაღიდან კი საუკუ-
 ნოვანი ჰაღრების ხევის მთელ სი-
 გრძელზე დადიანების მოჩუქურთმე-
 ბულ-მოქარგულ ავნიანი სახანოს
 ჩავლით, უხმოდ მილივიციებდა
 ბეტონის ვიწრო არხში მიშვებული,
 წყაროსავით ცივი, ანკარა ღელე...

თბილისის ძველ უბანში.

წინ დიდი გზაა

გაბრიელ გარჯაია

ლეგენდა გადმოგვიცემს: სკანეთში, ფრიალო კლდეებზე მოხეტიალე უპირველესი მონადირე ბეთქილი იყო, ბეთქილის მერე — ჩოლა, ჩოლას შემდეგ — კობოლანი.

ფრიალო კლდეებზე მთარულ ამ ლეგენდარულ სახელებს ჩვენმა თანამედროვეობამ „მთის ვეფხვის“ — მიხეილ ხერგიანის სახელიც შემატა.

ერთი ჟურნალისტი წერდა: როცა ხერგიანის გვარს გავიგებ, ასე მგონია, ამ მოდგმის წარმომადგენელი აუცილებლად მთამსვლელი უნდა იყოსო.

მიხეილ ხერგიანი ტრაგიკულად დაიღუპა. გამოხდა ხანი, 17 წლის პაუზის შემდეგ, ალპინიზმში საბჭოთა კავშირის სპორტის დამსახურებული ოსტატის საპატიო წოდებას ისევ ხერგიანი დაეუფლა. იგი „მთის ვეფხვის“ — მიხეილ ხერგიანის ალალი ბიძაშვილი აკაკი ხერგიანი იყო.

ყველა ჭეშმარიტი ალპინისტის ოცნებაა, მსოფლიოს უმაღლეს მწვერვალ ევერესტზე ასვლა. ეს სასუკარო ოცნება მიხეილ ხერგიანს აუხდენელი დარჩა. ხერგიანი მაინც გაეშურა ევერესტისაკენ — ოლონდ ამჯერად აკაკი ხერგიანი.

ვიდრე ევერესტის დასაღწერად შერჩეულ ალპინისტთა ნაკრებ გუნდში შეიყვანდნენ, აკაკი ხერგიანმა მწვერ-

ვალებთან ჭიდილში დიდი და სახელოვანი გზა განვლო.

თხილამურებით დაიწყო. კლდეზე ცოცვაშიც გამოსცადა ძალა. თბილისის ფიზიკური კულტურის ინსტიტუტის სტუდენტი მალე ისევ მთაში აბრუნდა და ზედიზედ რამდენიმე ალპინისტურ ექსპედიციაში მიიღო მონაწილეობა.

1975 წელს აკაკი ხერგიანმა სარეკორდო დროში — ერთ თვეში დალაშქრა ნურუნგალის მწვერვალი, აილამას ბასტიონი, უშგულის ციცაბო კლდეები.

მომდევნო წლებში, ქართველმა მთამსვლელმა კავკასიონის თითქმის ყველა მწვერვალი დაიპყრო.

ჯერი პამირზე მიდგა.

აკაკი ხერგიანი სათავეში ჩაუდგა სამაშველო ჯგუფს, რომელიც პამირზე, მოსკოვის პიკის რაიონში მოქმედ ალპინისტებს იცავდა.

აკაკი ხერგიანი მალე ქართველ ალპინისტთა ჯგუფის ხელმძღვანელად დანიშნეს. ამ ჯგუფმა, უმოკლეს ხანში, წარმატებით დალაშქრა 7.495 მეტრი სიმაღლის რთული მწვერვალი — კომუნის პიკი.

წარმატებას ახალი წარმატება მოსდევდა. აკაკი ხერგიანი თანდათან იკაუებდა სხეულს, იმაგრებდა მუხლს, იმუშავებდა გამძლეობას, უფრო და უფრო ხვეწდა და სრულყოფდა ალპინისტურ ოსტატობას.

და აი, დადგა სანატრელი დღე.

გამობრძმედილი ქართველი მთამსვლელი ჰიმალაიზე გასამგზავრებლად მიიწვიეს.

ევერესტზე ლაშქრობის სამზადისი 1980 წელს დაიწყო. სპორტსმენების შესარჩევად საგანგებო კომისია შეიქმნა. მრავალდარგოვანი კომისიის მიზანი იყო, ძირფესვიანად შეესწავლა ევერესტის ექსპედიციის თითოეული კანდიდატი და ზუსტად დაედგინა მისი მაქსიმალური შესაძლებლობანი.

აკაკი ხერგიანი რჩეულთა შორის ერთ-ერთი საუკეთესო საბჭოთა ალპინისტი აღმოჩნდა ფიზიკური, სულიერი და ტექნიკური მონაცემებით.

1982 წლის გაზაფხულზე დაიწყო ჰიმალაის უმაღლესი მწვერვალის ევერესტის შტურმი.

აკაკი ხერგიანს კინოოპერატორობა დაავალეს. მას ურთულესი ფრიალო ადგილებიდან დეტალურად უნდა გადაეღო მწვერვალისკენ დაძრული 17 სპორტსმენის მოძრაობა და თავისი წვლილი შეეტანა ისტორიული მოკლემეტრაჟიანი დოკუმენტური ფილმის შექმნაში.

აკაკი ხერგიანს თავისი გამბედაობით, გაუტეხლობით, მონერხებულობითა და ოსტატობით ყველა აღტაცებაში მოჰყავდა.

საბაზო ბანაკიდან, რომელიც ზღვის დონიდან 5.300 მეტრზე იყო დაცემული, 7.850 მეტრ სიმაღლეზე ოთხჯერ ავიდა სა-

განგებო დავალებით: მას მოერიშიე ჯგუფის წევრებისთვის სამარშრუტო ტრასაზე უანგბადის ბალონებმა დაქონდა. აკაკი ხერგიანი ურთოდესი სპორტსმენი იყო, რომელსაც ნება დართეს, კინოგადაღებების დროს, მარტოდმარტო ევლო და დამოუკიდებლად ემოქმედა.

ქართველი ალპინისტი საოცარი სიზუსტით მოძრაობდა, ყოველგვარ საფრთხეს დროულად იცილებდა თავიდან და ფირზე აღბეჭდვდა უნიკალურ კადრებს.

1984 წლის 4 მაისს საბჭოთა მთამსვლელებმა ვლადიმერ ბალაბერდინმა და ელდუარდ მილსოვსკიმ ფეხი შედგეს ევერესტის მწვერვალზე. ცოტა ხნის შემდეგ დედამიწის უმაღლესი მწვერვალი კიდევ ცხრა საბჭოთა მთამსვლელმა დაიპყრო.

ბოლო სამკაცისანი ჯგუფი, რომელშიც აკაკი ხერგიანიც შედიოდა, ევერესტისკენ დაიძრა.

ამინდი გაფუჭდა, ქარმა იმძლავრა, ფრიალო კლდეებიდან ხმაურით ცვიოდა ყინულის ვეება ნატეხები.

და მაშინ, როცა მწვერვალამდე თითქმის აღარა იყო დარჩენილი, ექსპედიციის ხელმძღვანელმა ევეგენი ტამბა ბრძანა, შტურმი შეეწყვიტათ.

ასეთი რამ იშვიათად ხდება: ევერესტის ლაშქრობაში უზადო ოსტატობისა და ტიტანური სპორტული გარჯისათვის, სპორტის ოსტატობის კანდიდატს აკაკი ხერგიანს პირდაპირ მიენიჭა საბჭოთა კავშირის სპორტის დამსახურებული ოსტატის უმაღლესი წოდება.

წინ კიდევ დიდი გზაა.

ევერესტზე მომავალი ლაშქრობისათვის აკაკი ხერგიანი ამთავითვე იჭერს თადარიგს.

თავმდაბლობა

პარეზზედ მოღვაწეობის 35 წლის შესრულების გამო, განუზრახავთ სადილი გამპართონ. სადილის გამართვის დრო ცალკე იქნება გამოცხადებული“.

ი. გოგებაშვილმა, გაეცნო თუ არა ხსენებულ საჯარო განცხადებას, მაშინვე გაუგზავნა „ივერიის“ რედაქციას შემდეგი წერილი: „როგორც თქვენი ახალი ამბებიდან სჩანს. ზოგიერთ ქართველს მოუწადინია გამიმართონ საიუბილეო სადილი. დიდ მადლობას მოვასხენებ და გთხოვთ დიდი თხოვნით, ხელი აიღონ ამ თავისს წადილზე. წინააღმდეგ შემთხვევაში ეს სადილი უჩემოდ ჩაივლის. ჯერ ქართველმა საზოგადო-

ებამ უნდა გადაიხადოს ის დიდი ვალი, რომელიც მას აწევს კისერზე შესახებ ჩვენის მთავარმოღვაწეებისა, რომელთაც ჩემზე უფრო დიდხანს უმოქმედნიათ და ჩემზე უზომოდ მეტი გაუტეხებიან. ჯერ იალბუხსა და მყინვარს ღირსეული იუბილეები გაუმართონ და მერმე გაუწიონ. თავაზიანობა სერებსაც, თუ არ დაუშლიათ.“ („ივერია“, 1900 წ. 21 აპრილი).

ვფიქრობთ, ქართული პედაგოგიის ფუძემდებლის ეს პატარა წერილი მრავლისმთქმელია. სწორედ ი. გოგებაშვილისა და მისი მსგავსი მოღვაწეების შესახებ უთქვამთ: ჭეშმარიტად დიდებულმა გენიოსმა თვითონვე იცის საზღვარი თავისის ნამოქმედარისა და იფარგლავს წრეს მოღვაწეობისას, რომლის შუაშიც უნდა იმოქმედოს იმისმა ჭკუამ, რომ ნაყოფიერი იყოსო.

გიორგი გაბუნია

გდინარის გოლიათი

ეს ამბავი ხარკოვის მახლობლად სოფელ დვურენიაში მოხდა.

კოლმეურნეების იხვებს ქურდი შეეჩვია და მუსრი გაავლო. იხვეები საღამო ხანს იკარგებოდნენ, მაშინ, როცა მდინარე ოსკოლის პირას ჩაივლიდნენ და შინისკენ გამოეშურებოდნენ.

ქურდის მხილება სოფლის მკვიდრებმა, შოფრებმა ა. ბონდარენკომ, ვ. მიროშნიჩენკომ და ვ. ოსტაპენკომ ითავეს.

რამდენიმე იხვს მათ ფეხზე კაპრონის ბაწარი გამოაბეს, ბაწრის მოკლე წვერზე ანკის მიამაგრეს, მეორე გრძელი წვერი ხელში დაიჭირეს და მდინარის პირას ბუჩქებს ამოეფარნენ.

მალე ყველაფერი გაირკვა.

ის-ის იყო იხვებმა მდინარე ოსკოლში შეტოპეს და ჭყუმბალაობა დაიწყეს, რომ ერთი მათგანი მოულოდნელად აფართხალდა. ჩასაფრებულმა ბიჭებმა კაპრონის ბაწარი გამოსწიეს, წყალში ლოქო ამოტივტივდა.

ლოქოსთან ჰიდელი კარგა ხანი გაგრძელდა. ოსკოლის სანაპიროზე ამოთრეული ლოქოს სიგრძე ორ მეტრამდე აღწევდა, მდინარის გოლიათის წონა კი ორმოც კილოგრამზე მეტი იყო.

სახალსეო სუფრას დაამშვენებს

უზბეკეთში ააშენეს უზარმაზარი საცავი, რომელშიც, უძველესი ხალხური მეთოდით, დიდხანს შეიძლება შეინახონ ნესვი და საზამთრო.

საგანგებოდ გამოიწვარი აგურით ნაგებ საცავს არც კარი აქვს, არც ფანჯარა, შენობას გარემოსთან მხოლოდ მიწისქვეშა ხვრელი აკავშირებს.

საცავის ნაჩვრტიანი სახურავი ჩალით, ლერწმითა და ხის გამომშრალი ტოტებით იფარება. ნესვს და საზამთროს ფლავენ ქვიშაში, რომელიც მიწის იატაკზე ორი მეტრის სიმაღლეზეა დახვავებული.

ამ მეთოდით შენახული საზამთრო და ნესვი გაზაფხულამდე ინარჩუნებს სურნელს და სიახლეს.

მთავი გალღვა

მეცნიერებმა დაადგინეს, რომ კავკასიონის მთები მალღდება.

სიმაღლეში ზრდის პროცესი მეტად ნელა და სხვადასხვა ადგილას სხვადასხვანაირი მასშტაბით მიმდინარეობს.

კავკასიონის უმაღლესი მწვერვალები — იალბუზი და ყაზბეგი წელიწადში სამი სანტიმეტრით მალღდება, ჭვრის უღელტეხილის მიღ-

მობში კი მთები ყოველწლიურად მხოლოდ რამდენიმე მილიმეტრით იმატებს სიმაღლეს.

სწავლულებს მიაჩნიათ, რომ ეს მოვლენა კავკასიონის ქედებზე ოდესღაც აქტიურად მოქმედი ვულკანების კვალის შედეგია.

სწავლა სიბერეზე

აშხაბადში გაიხსნა თვითნასწავლი მხატვრის კაპიტოლინა აფონეას ნახატების პირველი გამოფენა, რომელმაც უამრავი დამთვალიერებელი მიიზიდა.

გამოფენაზე მოსულთა ყურადღება მიიპყრო არა მარტო ნამუშევრების ოსტატურად შესრულებამ, არამედ მხატვრის ასაკმაც.

კაპიტოლინა აფონასიევა ამჟამად 76 წლისაა. მან ფუნჯი პირველად მაშინ აიღო ხელში, როცა 62 წელს გადააბიჯა.

თხა, ცხვარი და აქლეი

— მხოლოდ ბუნებრივი ფერები! — ამ დევიზით დაიწყო მუშაობა აზერბაიჯანელმა ხალიჩების მქსოველმა ჯაფარ მუჯერმა.

ვეებერთელა ხალიჩას, რომელიც XVII საუკუნის გამოჩენილ აზერბაიჯანელ პოეტს საპიდტებრიზს მიუძღვნა, ოსტატი ათი წელი ქსოვდა.

ნაირფერად ხალიჩაზე პოეტის ლექსებიდან რამდენიმე სტრიქონია ამოქარგული.

ჯაფარ მუჯერმა ხალიჩის შესაქმნელად მხოლოდ სხვადასხვა ფერის თხის, ცხვრისა და აქლემის ბეწვი გამოიყენა.

რიტა, რიკი და რიგი

ასეთი შემთხვევა პირველად მოხდა ჩვენი ქვეყნის ცირკის ისტორიაში.

ცხოველების მომთვინიერებელი მიხეილ კონილოვი ქალაქ გროზნოში ის-ის იყო მორიგი ნომრის ჩასატარებლად ცირკის არენაზე აპირებდა გასვლას, რომ ასისტენტმა მოახსენა:

— რიტას ქალიშვილი შეეძინა!

რიტა ზებრა გახლდათ, მის ახლად შექმნილ შვილს კი რიკი დაარქვეს.

ცირკის ოთხფეხა მსახიობები რიტა, რიკი და მამამისი რიგი ახლა თავს კარგად გრძობენ და მაყურებელთა წინაშე ერთობლივი გასვლისთვის ემზადებიან.

„ჩემპიონთა ოჯახი“ ასე შეარქვეს სამეულს. ასეც არის — საციკოდ გაწვრთნილმა ზებრამ ტყვეობაში პირველად შვა შთამომავალი.

ახალი მუზეუმი

ამერიკის ქალაქ სენტ-ლუიში გაიხსნა უცნაური მუზეუმი, რომელშიც ექიმბაშების და თვითმარქვია პროვიზორების „წამლებია“ გამოფენილი.

ვიტრინებზე აწყვია სხვადასხვა ფერის სითხით სავსე ბოთლები, ათასგვარი აბები, ფხვნილები, მაღამოები....

ზოგიერთი მათგანი მხოლოდ ერთ ავადმყოფობას „კურნავს“, ზოგიერთი — ორს, არის ძვირად ღირებული „წამლებიც“, რომლებიც ყველა დავადებისაგან „იიკვან“ ადამიანს.

მუზეუმს უამრავი დამთვალიერებელი ჰყავს.

პოლიციის უშიშარი თანაშემწე

„რკინის კომისარი“ — ასე შეარქვეს გერმანიის ფედერაციულ რესპუბლიკაში დამზადებულ რობოტს.

რობოტი, რომლის დანიშნულებაც პოლიციელს დაეხმაროს, 200 კილოგრამამდე იწონის.

„რკინის კომისარს“ ტყვია ვერაფერს აკლებს. მას თავისუფლად შეუძლია აცოცდეს კედელზე, გადაიტანოს მძიმე ტვირთი, შელწქოს ჩარაზული კარი, აგლიჯოს საეჭვო მანქანის საბარგული...

უშიშარმა რობოტმა პირველი გამოცდა კარგად ჩააბარა.

ამჯერად ლოს-ანჯელოსში

ფრანგმა ინჟინერმა ჟან კლონ დესტივომ დაპროექტა ახალი „იფიფლის კოშკი“, რომელიც ამჯერად პარიზის ნაცვლად ამერიკის ქალაქ ლოს-ანჯელოსში აღიმართება.

ახალი კოშკის სიმაღლე 600 მეტრი იქნება. ზედა ნაწილში მოეწყობა ვრცელი მოედანი, საიდანაც ერთდროულად ათას კაცს შეეძლება დატკბეს ქალაქის პანორამის ჭვრეტით.

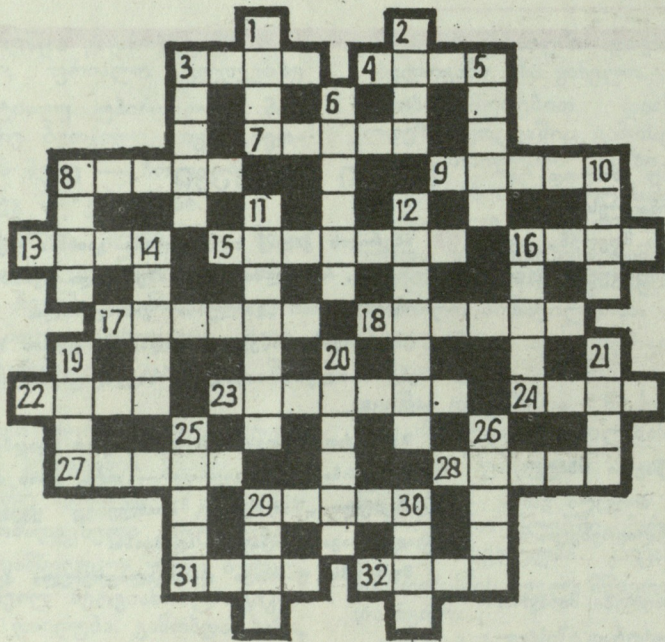
კოშკის შუა ნაწილში გათვალისწინებულია აივოს ხუთასადგილიანი სასტუმრო.

მოგაჰის მიზნით

არგენტინის დიდ ქალაქებში ძალიან მომრავლდნენ პარაზიტი მწერები.

მაღაზიები, რომლებიც პარაზიტი მწერების მოსასპობი პრეპარატებით ვაჭრობენ, მუშტრებს ვეღარ აუღიან.

ამასწინათ გაირკვა, რომ ჩაწოლილი პრეპარატების გასაღებით დაინტერესებული ბიზნესმენები საგანგებოდ ამრავლებენ და ქვეყნის დიდ ქალაქებში ავრცელებენ სხვადასხვა პარაზიტ მწერებს.

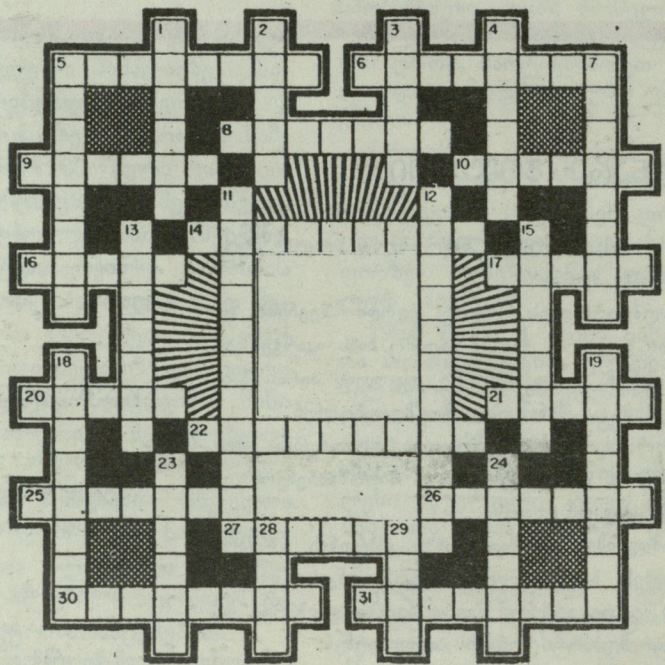
შპეულად: 1. ინდურ მითოლოგიაში ცეცხლის ღვთაება; 2. ატმოსფერული წნევის საზომი ერთეული; 3. ჩოგბურთში პარტიის ნაწილი, ქულათა გარკვეული რაოდენობა; 5. დადებითად დამუხტული ელექტროდი; 6. რაიმეს გავრცელების არე; 8. დედამიწის კონტინენტი; 10. მტაცებელი ფრინველი; 11. XVI-XVII საუკუნის არქიტექტურული კომპლექსი საქართველოში; 12. ხმელეთზე სვლის პირდაპირი მიმართულება; 14. სახელმწიფო; 16. მსხვილად ნაქსოვი შალის ან ბამბის ქსოვილი; 19. დიდი და ღონიერი ჯიშის ძაღლი; 20. ველური ცხენი; 21. საზოგადოებრივ-პოლიტიკური გაერთიანება; 25. ბერძნული ანბანის ბოლო ასო; 26. ვიწრო და გრძელი მარხილი; 30. ერთმნიანი ვოკალური ნაწარმოები.

თარგმულად: 3. ვიწრო, მსუბუქი ნავი; 4. ვულკანიდან ამონახეული გავარდარებული მასა; 7. კონუსის ან ნახევარსფეროს მოყვანილობის კარავი; 8. ქიმიური ელემენტის უმცირესი ნაწილაკი; 9. მუსიკალური ნაწარმოების შესრულების ნელი ტემპი; 13. ნაოსნობისთვის საბიფათო წყალქვეშა კლდე; 15. რაიმეს შესწავლა ნაწილებად დაშლის გზით; 16. ინგლისელი პოლიციელის მეტსახელი; 17. საკანონმდებლო ხელისუფლებისგან დადგენილი სავალდებულო წესი; 18. მწვავე ხუნის უფერული გაზი; 22. გემის წყალქვეშა ნაწილის შესარემონტებელი ნაგებობა; 23. უმაღლესი ლიგის ფეხბურთელთა გუნდი; 24. ძველებური ფრანგული ფული; 27. მაჰმადიანთა სულიერი მოძღვარი; 28. სასპორტო ან ტურისტული გემი; 29. საქართველოს ერთ-ერთი კუთხე; 31. ინგლისში მიწის საზომი ერთეული; 32. ყვავილი.

შეადგინა ვაჟა ვახტანგაძემ.

„დროშა“ № 7-ში გამომქვეყნებული კროსვორდის პასუხები

შპეულად: 1. ოპერაცია; 2. შაბლი; 3. ნიტრატი; 4. დივიზია; 5. კალია; 6. სკუმბრია; 9. ანონსი; 12. აგროქიმიკა; 14. მლადენოვი; 17. ტრალი; 19. ვისლა; 22. ალპიტუტა; 23. ოსმოსი; 24. ბისკვიტი; 26. ამულეტი; 27. პალიტრა; 30. უბანი; 31. ფაუნა.

შპეულად: 1. საბჭოთა კოსმონავტი; 2. ზღაპრული შინაარსის იგავი; 3. საგანი სადილის სერვისისათვის; 4. წყლის შესანახი პატარა კასრი ნაწე; 5. სამახსოვრო ნივთი; 7. ცხენების სარბიელი; 11. დამწერლობის უძველესი სახეობა; 12. ოპტიკური ხელსაწყო; 13. ამერიკის ერთ-ერთი შტატი; 15. შინაგანი მისწრაფება, ბიძგი; 18. მუსიკალურ ნაწარმოებთა საჯარო შესრულება; 19. კრანსოდარის მხარის ქალაქი; 23. მთელის ნაწილი; 24. ძველი ქართული პერიოდული გამოცემა; 28. მინერალური სასუქი; 29. ერთი ქვეყნის მთავრობის წერილობითი დიპლომატიური მიმართვა მეორე ქვეყნის მთავრობისადმი.

თარგმულად: 5. სტუდენტთა ჯგუფური მეცადინეობა უმაღლეს სასწავლებელში; 6. საერთაშორისო და რუსეთის რევოლუციური მოძრაობის მოღვაწე, „მუშა ქალთა ურთიერთდახმარების საზოგადოების“ შექმნის ინიციატორი; 8. ძველებური შოტლანდიური ცეკვა; 9. რუსი პოლარული მკვლევარი; 10. სამხედრო გემების დიდი შენაერთი; 14. გერმანიის კომპარტიის ერთ-ერთი დამაარსებელი; 16. უმაღლესი ხარისხის მინა; 17. მაჰმადიანთა სულიერი მოძღვარი; 20. იტალიელი კინომსახიობი; 21. მშვილდით სასროლი ჯოხი; 22. თეორიული მექანიკის დარგი; 25. რუსი რევოლუციონერი, მწერალი, ფილოსოფოსი; 26. საბჭოთა ფიზიოლოგი; 27. კავკასია არჩეული უფროსი რევოლუციამდელ რუსეთში; 30. ჩეხი ენათმეცნიერი, ქართველოლოგი; 31. სასპორტო ნაგებობა.

შეადგინა ნათელა გოგონიძემ.

კორექტორი ცინიანა სიონიასა

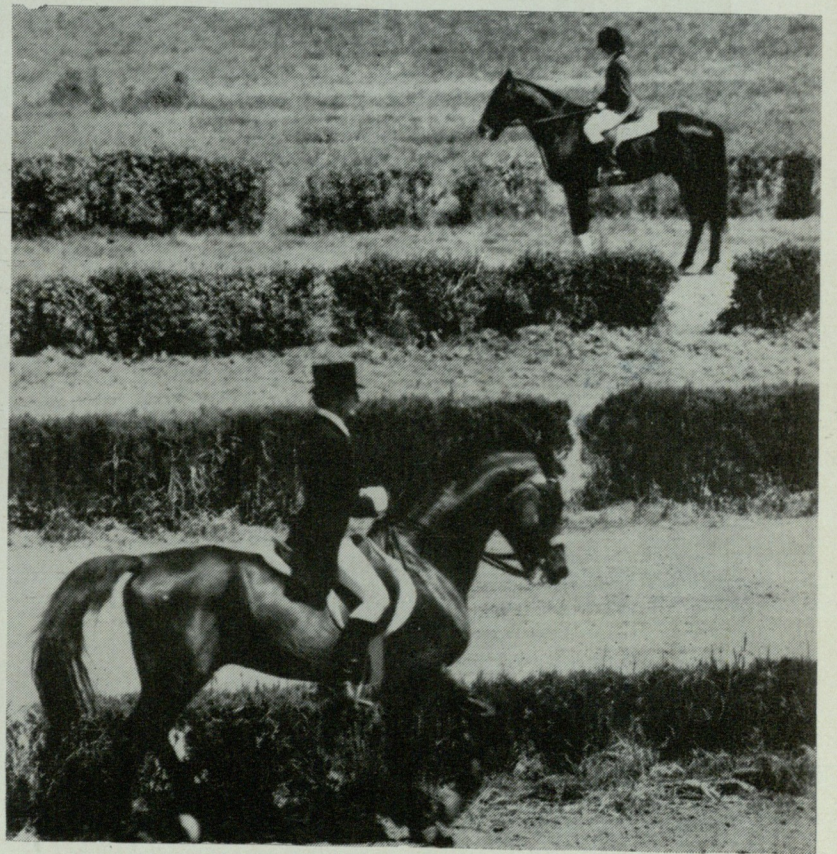
მონტაჟი ნანული დანელიანი

გადაეცა წარმოებას 26. VII. 84 წ. ხელმოწერილია დასაბეჭდად 10. 8. 84 წ. უე 01453 ქალაქის ზომა 70x1081/8. იბეჭდება: გარეკანი და ჩანართი — მაღალი ბეჭდვით, ტექსტი — ოფსეტური წესით. ფიზიკური ფურცელი 3, პირობითი ნაბეჭდი ფურცელი 4,2 საადრიცხვო-სავა-სომცემლო თაბახი 5,09. ტირაჟი 48.000. შეჯ. 1466. ფასი 35 კაპ. 880096, თბილისი, ლენინის ქ. № 14, საქართველოს კ ც-ის გამომცემლობის სტამბა.

Ежемесячный общественно-политический и литературно-художественный журнал «Дроша» («Знамя»), (на грузинском языке). 380096, Тбилиси, ул. Ленина, 14. Типография издательства ЦК КП Грузии. Адрес редакции: 380008. Тбилиси 8. по. Руставели, 42.

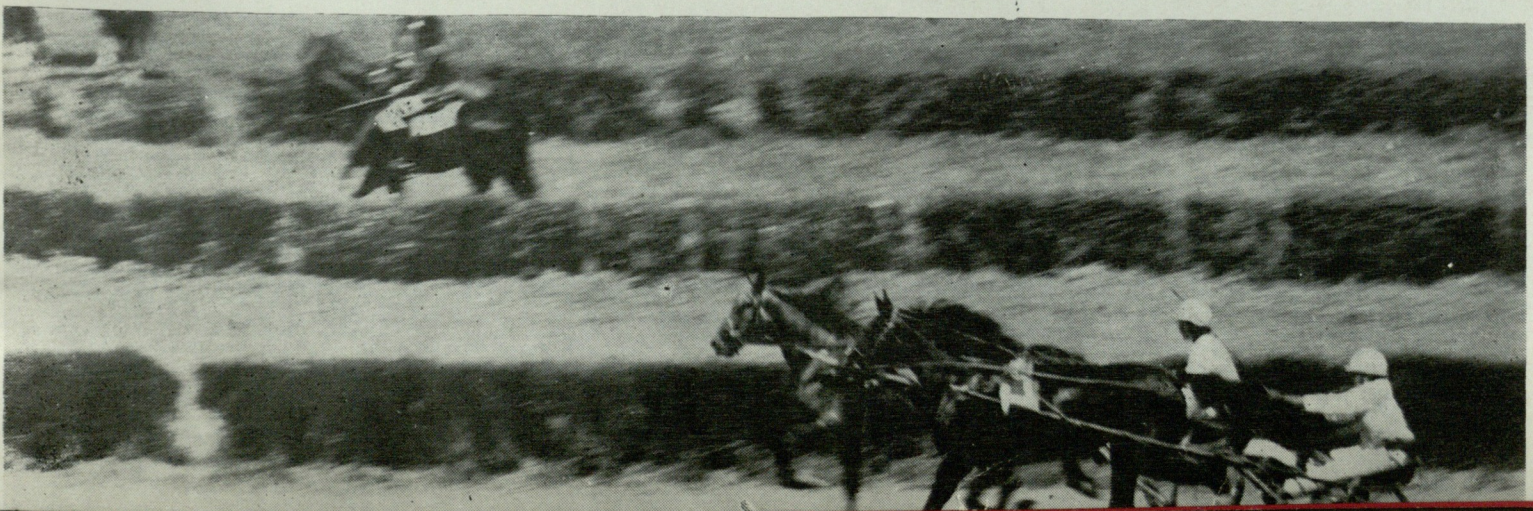
რედაქციის მისამართი: 380008, თბილისი 8, რუსთაველის პრ. 42. ტელეფონები: მთავარი რედაქტორის — 99-54-66, მთ. რედაქტორის მოადგილის — 99-82-69, პ/მგ. მდივნის — 99-01-39, განყოფილებათა გამგეების — 93-28-42, რედაქციის სამდივნოსი — 99-54-66.

რედაქციაში შეიშული მასალა ავტორს არ უბრუნდება.

თბილისის იპოდრომზე

ფოტო თარხან არჩვაძისა.

119

ეროვნული
ბიბლიოთეკა